

Sosyoekonomik Eşitsizlikler ve Tabakalaşma Araştırmalarının Gelişimi Bibliyometrik Bir Analiz

Lütfi Sunar
Ümit Güneş

Öz: İçinde yaşadığımız dünyada sosyoekonomik eşitsizliklerin yakıcı gerçeğini her türlü olguda müşahade etmek mümkündür. Günümüzde pek çok uluslararası kuruluş hemen hemen her konuyu eşitsizlik olgusu çerçevesinde ele almakta ve çözüm önerileri aramaktadır. Hem ülkeler arasında hem de ülke içinde çok boyutlu bir biçimde toplumsal yapıya ve ilişkilerle etki eden eşitsizlik olgusunun yeterince araştırılıp ele alınmadığıyla ilgili bazı varsayımlar bulunmaktadır. Bu çalışmada, Scopus veri tabanındaki verileri kullanarak sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma konulu araştırmaların detaylı bir bibliyometrik analizi yapıldı. Yazıda bibliyometrik bilgiler kullanılarak öncelikle konuyla ilgili yazıların sayısal görünümü ve zaman içindeki değişimi ele alınmaktadır. Ayrıca bu yazıların disiplinlere göre dağılımı ve ilgili disiplin içindeki konumu ve değişimi de analiz edilmektedir. İlgili araştırmaların ülkelere göre dağılımı ve bu dağılımın zaman içindeki değişimi de yazının ele aldığı bir diğer konudur. Ayrıca sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma ile ilgili araştırmalara ev sahipliği yapan üniversiteler, araştırma kuruluşları ve bu araştırmaları destekleyen kuruluşlar da yazıda analiz edilmektedir. Son olarak alandaki atıf sayıları ve atıf ilişkileri ele alınmaktadır. Böylece bibliyometrik bir analiz çerçevesinde sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma konusunun ele alınış biçimi detaylıca analiz edilmekte ve ortaya çıkan neticeler açıklanmaktadır. Bu analizler neticesinde 1970'lerden itibaren sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmaya dair artan bir ilginin olduğunu ve bu ilginin son zamanlarda konunun sistematik analizine doğru yöneldiğini söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Sosyoekonomik eşitsizlikler, tabakalaşma, bibliyometrik analiz, literatür tartışması, sınıf çalışmaları, eşitsizlik araştırmaları.

Abstract: Today, one can observe the socioeconomic inequalities in all kinds throughout the world. Many international organizations are dealing with this topic from a broad perspective, analyzing almost every issue within the specific frame of socioeconomic inequalities. Some assume that socioeconomic inequalities and social stratification receive insufficient attention; others think that socioeconomic inequalities, which affect social and economic structures from a multidimensional perspective, both among and within countries, have not been adequately studied. Therefore, we conducted a detailed bibliometric analysis of publications on socioeconomic inequalities and social stratification in the Scopus database. This paper deals first with the numbers and percentages of such publications over time, and then as with their distribution according to the academic discipline. Their changes in number and percentages social stratification the relevant disciplines are also analyzed, along with the universities, research institutions and funding relationships. Finally, the number of citations and citation relationships within the field are discussed. Thus, the research frame of socioeconomic inequalities is analyzed within the framework of a bibliometric analysis, after which the results are discussed with quantitative data. As a result of these analyses, we conclude that there has been an increasing interest in socioeconomic inequalities since the 1970s, an interest that, for the last ten years, has been directed toward the systematic and theoretical analysis of this extremely complex issue.

Keywords: Socioeconomic inequalities, social stratification, social class, bibliometric analysis, literature review, inequality studies.

@ Doç. Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi, lutfi.sunar@medeniyet.edu.tr
Dr. Öğr. Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, ugunes@yildiz.edu.tr

ID <http://orcid.org/0000-0001-6942-6403>
<http://orcid.org/0000-0002-7087-1253>

© İlmî Etüdler Derneği
DOI: 10.12658/M0614
insan & toplum, 2020.
insanvetoplum.org

Başvuru: 10.10.2020
Revizyon: 30.10.2020
Kabul: 01.12.2020
Online Basım: 11.12.2020

Giriş

1970'lerden itibaren dünyada yeni bir döneme girildi. Özellikle 1960'ların sonunda Bretton-Woods sisteminin çökmesi ile birlikte uluslararası ticaret ve finans sistemi değişmeye başladı. Akabinde Freidmancı para politikalarına geçiş ile birlikte yavaş yavaş savaş sonrası dönemin ekonomik ve sosyal politikalarını şekillendiren Keynesyen politikalar terk edilmeye başlandı. Bunun üzerine 1970'lerin ortasında yaşanan petrol krizleri ile birlikte endüstriyel ülkelerdeki maliyet artışlarına bağlı olarak üretim sistemleri farklılaşmaya başladı. Böylece II. Dünya Savaşı'ndan sonra çöken ekonomileri ve sosyal yapıları toparlamak üzere takip edilen refah politikaları yavaş yavaş sonlandı. Dünyada eşitsizlikleri uzun vadede analiz eden araştırmacılardan Tony Atkinson bu yılları "eşitsizlik dönemeci" olarak adlandırır. Zira bu yıllarla birlikte eşitsizliklerde ciddi manada bir artış kendisini göstermeye başlamıştır. Eşitsizlik ve tabakalaşma araştırmalarında öne çıkan bir başka isim olan Thomas Piketty ise bu anlamda modern kapitalizmin siyasal koşullardan ötürü ara verdiği eşitsizliği artırıcı siyasetine devam ettiğini başka bir ifade ile modern kapitalizmin tarihindeki istisnai dönemin sona erdiğini belirtmektedir.

Dünyada eşitsizlik tartışmaları gittikçe artarken konunun akademinin gündemine yeterince gelmediği iddia edilmektedir. Bu anlamda iktisadi ve siyasi olarak konunun son zamanlarda çok tartışıldığı görülmektedir. Ancak küreselleşme ve neoliberalleşme döneminde dünyada iktisadi ve sosyal değişimi bilim dünyasının ne kadar ve nasıl anladığı ve araştırdığına dair veriye dayalı bir bilgi bulunmamaktadır.

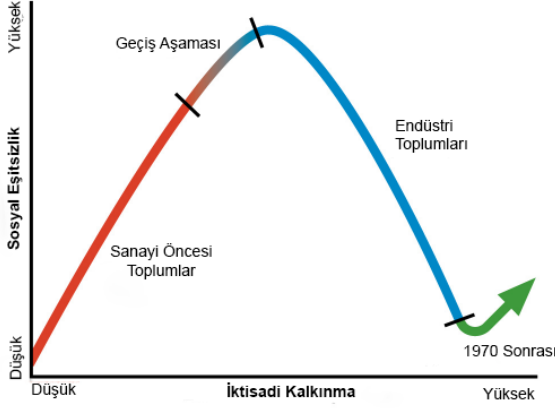
Bu yazıda Scopus veri tabanı kullanılarak sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma ile ilgili araştırmaların gelişimi bibliyometrik bir analizle ele alındı. Anahtar kelimesinde sosyal eşitsizlikler, sosyoekonomik eşitsizlikler, sosyal tabakalaşma, sosyal sınıf, gelir eşitsizliği, servet eşitsizliği ve gelir uçurumu kelimeleri geçen yazılar farklı değişkenler üzerinden analiz edilip bu araştırmaların çerçevesine dair bir açıklama geliştirilmeye çalışıldı. Bu anlamda aşağıda ele alındığı üzere eşitsizlik ve tabakalaşma araştırmalarının zamansal ve mekânsal gelişim seyrini, alanlara göre yıllar içindeki dağılımını ve değişimini, ülkelere göre yıllar içindeki dağılımını ve değişimini, araştırmaların gerçekleştiği ve destekleyen kuruluşların seyri analiz edildi. Araştırma sonuçları, eşitsizlik ve tabakalaşma konusunun hangi başlıklarda yoğunlaştığını, tartışılma biçimlerini ve alandaki boşlukları göstermektedir.

Sosyoekonomik Eşitsizlikler ve Tabakalaşma Üzerine Yapılan Tartışmalar

Sosyoekonomik eşitsizlikler son 40 yılda olağanüstü bir artış seyrine sahiptir. Dünya Bankası, OECD, ILO gibi uluslararası kuruluşların, World Inequalities Database ve Oxfam gibi sivil kuruluşların ve çok sayıda uluslararası örgütün veriler ve araştırmalar çerçevesinde açıkladığı üzere gelir ve servet eşitsizlikleri küresel düzeyde bir artış eğilimindedir. Toplumsal eşitsizliklerin değişim seyri sosyal yapıyla yakından ilişkilidir. 19. yüzyılda aşırı yükselme eğiliminde olan gelir ve servet eşitsizliği 1920'lerden 1980'lere kadar ciddi bir düşme eğilimine girmiştir. 1980 sonrasında ise hızlı bir artışla sosyal eğilimleri açık bir biçimde değiştirmiştir.

20. yüzyılda modern eşitsizlik literatürüne en kayda değer katkıyı Simon Kuznets (1955) yapmıştır. Ampirik kanıtlara dayanarak araştırmalar yapan Kuznets, kalkınmanın ilk aşamasında yükselen eşitsizliklerin sonraki aşamalarda azaldığını savunmuştur. Ona göre eşitsizlik ters U şekli göstermektedir. Jan Tinbergen'e (1975, 1977) göre de kalkınma düzeyi ile birlikte eşitsizlik azalır. Onun teorisinin temelinde de refah devletinin dengeleyici uygulamaları vardır. Sonraki incelemeler bu iki teorisinin çalışmalarını izleyerek geliştirilmiştir.

Gelir eşitsizliği çalışmalarında Simon Kuznets'in ters U eğrisinin ifade ettiği eşitsizliklerin belli bir dönem yükselip sonra düşeceği iddiası önemli tartışmaların başlatıcısıdır. Aslında Kuznets'in teorisi, belirli bir tarihsel dönemi işaret etmektedir. Kuznets'in teorisi, o zamandan beri mevcut eşitsizliğin bir gerekçesi olarak defalarca kullanılmıştır. Kuznets'in talep eğrisinde oluşturduğu "tümsek" şekli nedeniyle sıklıkla "ters U eğrisi hipotezi" olarak adlandırılan teorisi, bir ekonominin büyümesi için bazı eşitsizliklerin mevcut olması gerektiğini öne sürer. Bununla birlikte ona göre bir ekonomi modernleştikçe, teknoloji ve emeğin üretkenliği artmaya başladıkça işçilerin gelirleri de artmaya başlayacaktır. Böylece önceki dönemde artan eşitsizlikler bir düşüş seyrine girecektir. Kuznets (1955), tasarrufların tepedekilerin elinde yoğunlaşması ve tarımdan sanayiye eş zamanlı sektörler arası geçişin zamanla gelirlerin yakınsamasıyla sonuçlanabileceğini göstermek için matematiksel bir model oluşturabilmiştir. Ona göre bir sonraki dönemde işçilerin refahı ve tasarrufu artacaktır. Matematiksel olarak basit olan bu sezgisel model zamanla genel bir kabul görmeye başladı. Zira savaş sonrası dönemde artan üretim ve genişleyen Pazar, sosyal politika tercihleriyle de birleşince gerçekten de kalkınmanın artışı ile eşitsizliklerin düşüşüne şahitlik olundu. Ancak Timothy Patrick Moran'ın (2005) sorguladığı gibi bu teorisinin ampirik geçerliliği zayıftı. Özellikle 1970'lerden itibaren üretim ve tüketim örüntüleri değiştikçe eşitsizlik eğrisi de yön değiştirmeye ve daha hızlı bir şekilde artmaya başladı.

Şekil 1*Kuznets'in Eşitsizlik Eğrisi*

Kaynak: Kuznets, 1955.

Sonuç olarak Kuznets, tarım toplumlarından endüstriyel toplumlara geçiş sırasında çok önemli bir ilişkiye işaret etmeyi başardı. Ayrıca güç ve ücret eşitsizliklerinin sosyal ve politik değişim için yem olarak önemini de gösterdi. Bununla birlikte bir bütün olarak ve tutarlı bir teori olarak alındığında U eğrisi, kısmi modernleşmiş ve yarı sanayileşmiş gelişmekte olan ülkelerin yoksul ve durağan yapısını yansıtmıyor gibi görünmekteydi. Bu olgunlaşmamış endüstriler, küreselleşme ve uluslararası finansmanın artan hızıyla gittikçe kırılğan bir finansal yapıya kavuştu. Devamında ise bu finansal yapı, sosyoekonomik eşitsizlikleri muazzam bir biçimde artırdı. Dolayısıyla Kuznets'in tezleri ciddi bir biçimde sorgulanmaya başlandı.

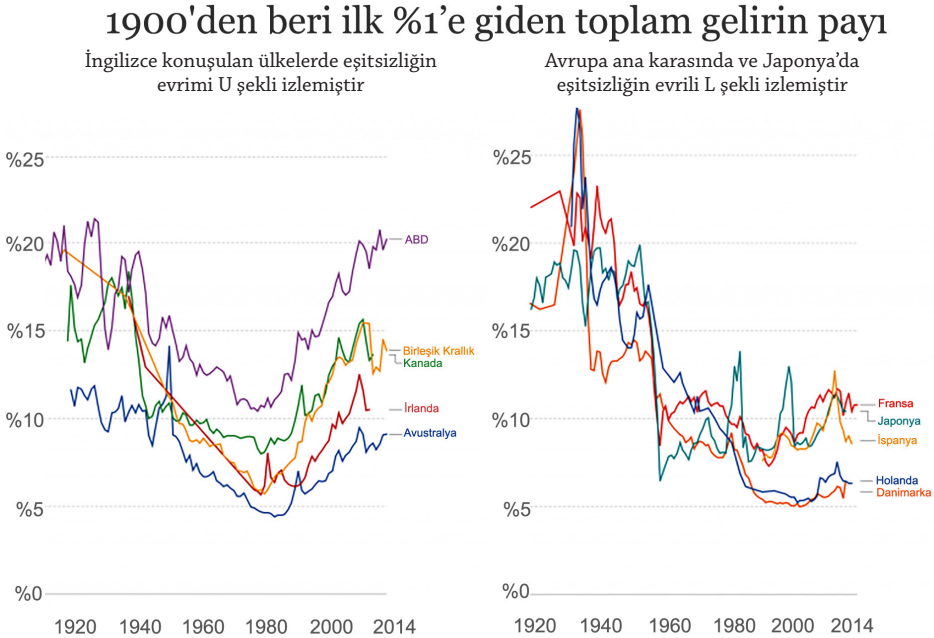
Branko Milanovic (1994), 1980'lerde Kuznets teorisini kullanarak 80 ülke için yaptığı analizde, gelir eşitsizliğini açıklayan iki etken belirlemektedir: Kısa dönemli belirleyiciler ve kamu politikası seçenekleri. Milanovic, sosyal değişkenlerin gelir eşitsizliği üzerindeki etkisini araştırmaktadır. Ona göre sosyal transferler ve kamu sektörü istihdamının eşitsizlik üzerinde anlamlı negatif etkisi vardır. Buna göre eşitsizlik bir kamu politikası tercihidir. Bu anlamda Milanovic'in çabası ve katkısı uzun vadeli bir etki oluşturmuştur.

Kuznets'in teorilerini sorgulayanlardan birisi de Tony Atkinson'dır. Atkinson, eşitsizliklerin çan eğrisi şeklinde değil U şeklinde bir grafik göstererek geliştiğini ortaya koymaktadır. Tony Atkinson'ın (2007) Birleşik Krallık'ta 1908'de başlayan vergi oranlarını kullanarak eşitsizliğin önce düşme sonra da durağanlaşma ardından da yükselme eğiliminde olduğunu göstermektedir. Bir sonraki çalışmasında Atkinson (2003), eşitsizliğin 1980'lerden itibaren artmasının nedeninin küreselleşme ve teknoloji olduğunu belirtir.

Aşağıdaki grafikte yer alan sol paneldeki mavi çizgi, ABD'deki uzun vadeli eğilimi göstermektedir. II. Dünya Savaşı'ndan önce Amerikalılar tarafından elde edilen tüm gelirin %18'e kadarını en zengin %1'e gitmiştir. Savaşın ardından ilk %1'in payı önemli ölçüde düşerek savaş öncesi düzeye dönene kadar 1980'lerin başında tekrar yükseldi. En yüksek gelir payına yönelik bu U şeklindeki uzun vadeli eğilim ABD'ye özgü değildir. Sol taraftaki panelde gösterilen diğer birkaç İngilizce konuşan ülke de aynı modeli izledi. Geçmişteki bir düşüşün ardından eşitsizlik şimdi artıyor. Ancak grafiğin sağına baktığımızda bunun küresel bir olgu olmadığını görüyoruz. Sağdaki panel, eşit derecede müreffeh ve endüstrileşmiş bir grup Avrupa ülkesinde ve Japonya'da işlerin oldukça farklı şekilde geliştiğini göstermektedir. Soldaki ülkelerde olduğu gibi zenginlerin gelir payı 1970'lerde düşük bir noktaya ulaştı ancak daha sonra önceki seviyelere geri dönmek yerine yatay kaldı veya sadece mütevazı bir şekilde artarak L şeklinde bir grafiğe büründü. Avrupa ve Japonya'da gelir eşitsizliğinin 20. yüzyılın başından bu yana önemli ölçüde azaldığını görmekteyiz. Bunun en önemli nedeni, eşitsizliğin sosyal bir sorun olarak görülüp ekonomi politikalarının buna göre yapılandırılması olarak göze çarpmasıdır.

Şekil 2

Atkinson'ın Eşitsizlik Eğrisi

Kaynak: Roser & Ortiz-Ospina, 2013.

Thomas Piketty (2014) de 20. yüzyılda eşitsizliğin seyriyle ilgili Atkinson ile aynı fikirdedir. Piketty, 1918-1970 arasında eşitsizliğin azalmasını, savaşlar sonrası ortaya çıkan politik tercihlerle şekillendiğini belirtir. Bu tarihten itibaren Milanovic'in (2016) vurguladığı gibi tüm eşitleyici kazanımlar tersine dönmüştür. Milanovic, eşitsizlikteki bu yükseliş ve düşüşleri Kuznets dalgaları olarak adlandırmaktadır. 1980 sonrasında küresel refah artmakta, tüm gelir gruplarının geliri artmakta ama gelirin dağılımı bozulmaktadır. Bunu araştıran Sala-i Martin (2002), ülke içlerinde eşitsizliğin arttığını ama ülkeler arasında eşitsizliğin azaldığını savunmaktadır. Bunda şüphesiz bazı Asya ülkelerinin ekonomik büyümesi de etkili olmuştur. Atkinson ve Brandolini (2010) de küresel düzeyde sosyal refahın arttığını fakat bu artış oranlarının ülkelerin ortalama gelirleri ile farklılık gösterdiğini belirtmektedir. Küreselleşme süreci ile birlikte en üst gelir gruplarının gelir ve servetten aldıkları pay ciddi bir şekilde katlanarak artmıştır. Alvaredo ve arkadaşları (2013), 1900-2010 dönemine ait ABD'deki gelir gruplarının üzerinden bu değişimi gösterirler. Onlara göre sadece ABD'de değil birçok yüksek gelirli ülkede üst %1'e tekabül eden gelir grubunun payı iki katına çıkmıştır. Piketty (2014) ise gelirdeki artıştan ziyade uzun vadeli analizler için servetteki artışın daha doğru bir gösterge olacağını düşünmektedir. Piketty'nin verilerini kullanan Charles I. Jones (2014) günümüzde servet eşitsizliğinin gelir eşitsizliğinden daha yüksek olduğunu belirtmektedir. Servet eşitsizliği aynı zamanda gelirdeki eşitsizliği de artıran bir etkidir.

Ülkeler arasındaki eşitsizlik de araştırmalarda önemli tartışma konularından birisidir. Max Roser (2013), enflasyon ve harcama gücüne göre (PPP) düzenlediği gelir verilerine dayanarak yaptığı analizde son 200 yıldaki bu husustaki tarihsel eğilimi tartışmaktadır. Bu grafik, ülkeler arasındaki eşitsizliğin ülke içindeki eşitsizlikten biraz farklı bir eğilim gösterdiğini resmetmektedir. Roser aşağıdaki grafikte ülkeler arasındaki eşitsizliği üç dönemde özetlemektedir:

1. Roser'in dönemselleştirmesine göre sanayileşmenin geliştiği ilk dönemde tüm ülkelerde yoksulluk ve yoksunluk hakimdir ve ülkeler arasında büyük farklılıklar söz konusu değildir. Ancak yine de Avrupa, diğerleri ile karşılaştırılınca daha fazla gelir elde etmektedir.

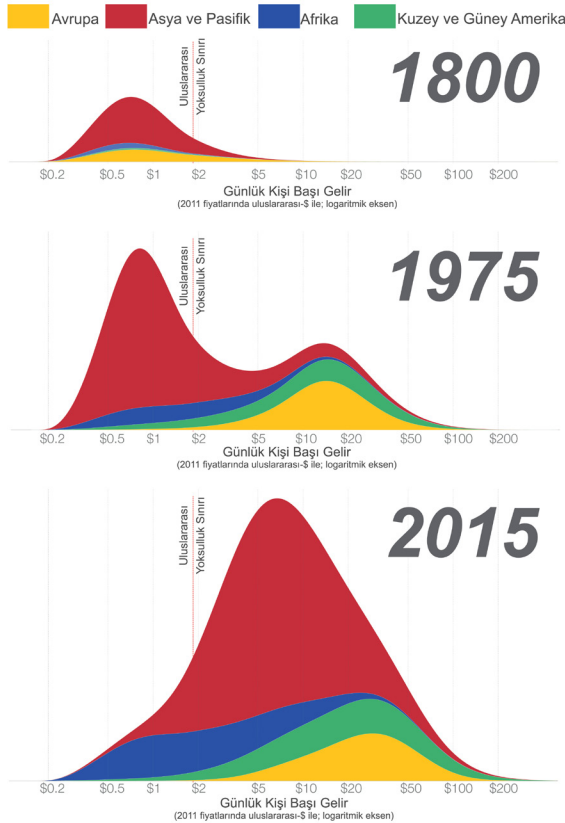
2. Roser'in grafiğine bakıldığında bu ilk dönemden sonraki döneme yani 1975 yılına gelindiğinde dünyanın çok değiştiği görülür. Avrupa sömürgeciliğinin ve endüstrisinin mirası, dünyada ülkeleri gelir bakımından çok eşitsiz hâle getirdi. Bu grafiğe baktığımızda dünya gelir dağılımının iki hörgüçlü bir deve biçimine benzediğini görüyoruz. Bu "iki mod"un birincisinde uluslararası yoksulluk sınırının altında bir tümsek ve oldukça yüksek gelirlerde ikinci bir tümsek göze çarpıyor. Bu

resme göre fakir ve gelişmekte olan bir grup ile onlardan 10 kat daha zengin gelişmiş bir grup arasında dünya ikiye bölünmüş görünüyor.

3. Grafikte görülebileceği üzere takip eden kırk yılda dünya gelir dağılımı çarpıcı biçimde değişti. Grafikte ülkeler arasında gelirlerde bir yakınsama olduğu görülmektedir. Bu dönemde Güneydoğu Asya başta olmak üzere birçok fakir ülkede gelirler zengin ülkelerdekinden daha hızlı arttı. Dünyadaki en fakirlerin gelirleri arttı ve aşırı yoksulluk bu dönemde insanlık tarihinde hiç olmadığı kadar hızla düştü. Bu anlamda muazzam gelir farklılıkları devam ederken dünya artık önceki dönemdeki gibi gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerden oluşan iki gruba ayrıksı bir şekilde bölünmedi. Grafikte görüldüğü üzere iki hörgüçlükten tek hörgüçlü bir dünyaya geçilmiş oldu. Aynı zamanda grafikte dağılımın sağa doğru kaydığını yani refahın yükseldiği görülmektedir.

Şekil 3

Ülkeler Arası Küresel Eşitsizlik Eğilimleri

Kaynak: Roser, M., 2013.

Gelirin yüzdelik gruplar arasındaki paylaşımı ve yaygın olarak kullanılan Gini ölçümü gibi eşitsizlik ölçütleri, ulusal ekonomik kalkınma ile sosyoekonomik eşitsizlik arasındaki ilişkiyi genel olarak göstermektedir. Yine de bu göstergeler, farklı sosyal grupların yaşam standartlarından bahsetmemektedir. Gelirden alınan paylar genellikle vergi öncesi olarak hesaplanır. Ayrıca hem en yüksek paylar hem de Gini ölçüleri göreceli terimlerle ifade edilir ve bu nedenle gerçek tüketim olasılıklarını yansıtmaz. Gelir düzeylerine ve dağılımına ilişkin fikir edinmek için dağıtımın farklı noktalarındaki yaşam standartlarının evrimine bakmak gerekir. Yaşam standartlarını yakalamanın en doğrudan yolu, reel olarak ifade edilen hane halkı gelirin odaklanmasıdır (yani satın alma gücünü yansıtmak için fiyat seviyelerindeki değişiklikleri hesaba katmak). Aynı zamanda hane büyüklüğü ve kompozisyonu, belirli bir hane geliri düzeyinde ulaşılabilir bir yaşam, hane halkındaki kişi sayısına bağlıdır. Gelir, yaşam standartlarının bir ölçüsü olarak sınırlamalara sahiptir ancak tüketim (tasarrufları tüketerek veya borçları çalıştırarak finanse edilebilen) veya diğer birçok faktörden etkilenen öznel refah ölçütleri gibi alternatiflerden daha tatmin edicidir.

Uzun yıllar boyunca kişi başına düşen GSYİH, geniş çapta ekonomik refahın tatmin edici bir göstergesi olarak kabul edildi. Ancak zamanla kalkınma ile kitle-sel sosyal refah arasındaki ilişkinin o kadar da doğru orantılı olmadığı anlaşıl-maya başlandı. Pierre Bourdieu, Tony Atkinson ve Thomas Piketty gibi teorisyenlerin geçen yüzyılda gelir ve servet dağılımının en tepesinde artan yoğunlaşma üzerine yaptıkları düşündürücü araştırmalar, eşitsizliği siyasi ve akademik tartışmanın merkezine taşımada önemli bir rol oynadı. Bu eğilimler, elbette eşitsizliğin nasıl ele alınabileceği sorusunu gündeme getiriyor. Bu yazıda, alandaki araştırmaların nicel eğilimleri ortaya çıkarılarak bu soruya cevap vermek için bir başlangıç tesis edilmeye çalışılıyor.

Yöntem

Bibliyometrik analizler için en önemli nokta, diğer veri analizlerinde de olduğu gibi verilerin doğruluğunun yüksek, tasnif edilmiş ve standart olmasıdır. Bunu araştırmacılara sunan en önemli ve kullanışlı platformlar ise Web of Science (WoS) ve Scopus'tur. Bu çalışmada, Scopus hem WoS'dan daha kapsayıcı sonuçlar içermesi hem de WoS'un sunduğu bilgilerin dışında yayınlar için anahtar kelimeleri de sunmasından ötürü tercih edilmiştir. Ayrıca sayısal akademik çalışmalarında yüksek kaliteli bibliyometrik veri kaynağı olarak Scopus yaygın olarak kullanılmaktadır (Baas, Schotten, Plume, Côté ve Karimi, 2020). Scopus'ta analiz aşağıdaki adımlara göre yapılmıştır.

Adım 1: Sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma çalışmalarını temsil eden aşağıdaki 11 anahtar kelime tespit edilmiştir. Araştırmanın başında belirlenen ana anahtar kelimeler aşağıda sunulmuştur: “Sosyal eşitsizlik”, “sosyal eşitsizlikler”, “sosyoekonomik eşitsizlikler”, “sosyo-ekonomik eşitsizlikler”, “tabakalaşma”, “sosyal tabakalaşma”, “sosyal sınıf”, “gelir eşitsizliği”, “servet eşitsizliği”, “gelir uçurumu”, “servet uçurumu” (“social inequality”, “social inequalities”, “socioeconomic inequalities”, “socio-economic inequalities”, “stratification”, “social stratification”, “social class”, “income inequality”, “wealth inequality”, “income gap”, “wealth gap”). Scopus’ta bu anahtar kelimelerinden herhangi birinin geçtiği toplam 88.498 yayın bulunmuştur.

Adım 2: Bulunan sonuçlar, Scopus alanlarına göre tasnif edilmiştir. Sonraki adım olarak toplumsal eşitsizliğin ve tabakalaşmanın tartışıldığı alanlar tespit edilerek yeni aramalar sadece toplumsal eşitsizliğin tartışıldığı bu alanlarda yapılmıştır. Bu alanlar dışında kalan alanlardaki yayınlar aramaların dışında bırakılmıştır. Toplumsal eşitsizliğin ve tabakalaşmanın tartışıldığı tespit edilen Scopus alanları şunlardır: “Tıp”, “Sosyal Bilimler”, “Psikoloji”, “Sanat ve Beşeri Bilimler”, “Ekonomi, Ekonometri ve Finans”, “Hemşirelik”, “İşletme, Yönetim ve Muhasebe”, “Multidisipliner”, “Sağlık Meslekleri”.

Adım 3: Bulun sonuçlarda anahtar kelime analizi yapılmıştır. Bulunan bu yeni sonuçlardaki toplumsal eşitsizlik ve tabakalaşma ile ilgisi olmayan anahtar kelimeler belirlenerek bunlar aramaların dışında tutulmuştur. Böylelikle hem alanların hem de anahtar kelimelerin süzülmesiyle genel sonuçlardan analizler için gerekli olan daha özel ve anlamlı sonuçlara adım adım geçilmiştir.

Analizlerin başında 88.498 olan ve genel sonuçları içeren yayın sayısı yukarıdaki 3 adımdaki filtreleme işlemiyle 38.351’lik özel ve anlamlı sonuçlara indirilmiştir. Scopus’ta 1912’den Kasım 2020’ye kadar taranan 38.351 yayın, bu çalışma kapsamında yukarıdaki adımlara göre rafine edilmiş ve 1970 sonrası yayımlananlar analiz edilmiştir.

Bazı analizlerdeki değerlerin toplamı %100’den büyük olmaktadır. Bunun nedeni ise ilgili yazının birden farklı özelliği için ayrı ayrı değerlendirmeye alınmasıdır. Örneğin; bir yazı iki alanla ilgili ise bu yazı her iki alanda analizlere dahil edilmiştir. Aynı şekilde her bir yazıda farklı anahtar kelimeler kullanılmasından dolayı her bir yazı, ilgili anahtar kelime analizinde ayrı ayrı değerlendirmeye alınmıştır.

Bu yazıda test ettiğimiz varsayımlar şunlardır:

1. Uzunca yıllar gelir ve servet eşitsizliği kamusal tartışmalarda çok az ilgi gördü.
2. Sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma genellikle iktisatçılar tarafından daha çok teknik tartışmalar içerisinde ele alınmıştır.
3. Sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma ile sosyal sorunlar arasındaki bağlantılar yeterince ele alınmamıştır.
4. Ekonominin değişen biçimi ile eşitsizlikler arasındaki ilişki yeterince kurulmamıştır.
5. Sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma genellikle Batı üniversitelerinde araştırılmaktadır; eşitsizliklerin ele alınmasında da eşitsizlikler mevcuttur.

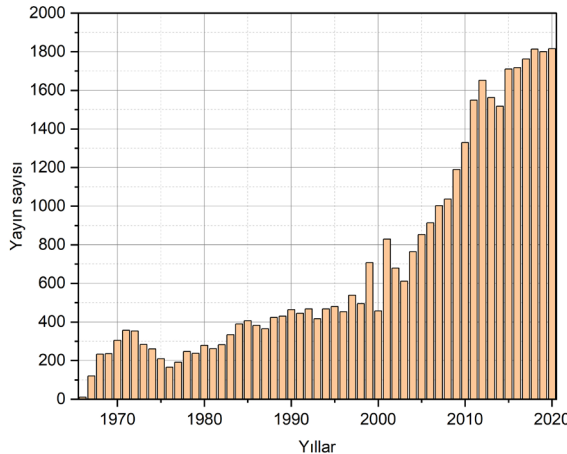
Bulgular: Bibliyometrik Analiz

Yayın Sayıları ve Yoğunluğu

Sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma araştırmalarının gelişimini ilk olarak yayınların sayılarının yıllara göre değişiminde aramak gerekir. Aşağıdaki grafik seçtiğimiz anahtar kelimeler ve belirlediğimiz alanlarda yıllık olarak yayım sayılarının değişimini göstermektedir. Bu grafikten açık bir biçimde görülebileceği üzere 1970'lerden 2020'ye kadar son 50 yılda bazı yıllardaki küçük çaplı istisnalar hariç düzenli bir yükseliş mevcuttur. Bu yükseliş, literatürdeki sosyoekonomik eşitsizliklerin artışı ile paralel bir seyir arz etmektedir. Aşağıda 1970'lerden itibaren gelir ve servetin dağılımı ile ilgili yer alan iki grafik benzer bir eğilimi bize yansıtmaktadır.

Şekil 4

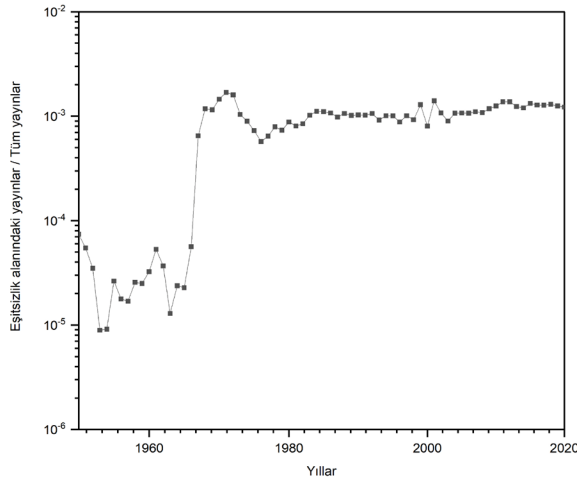
Yıllara Göre Sosyoekonomik Eşitsizlikler ve Tabakalaşmayla İlgili Yazıların Sayıları

Şekle bakıldığında sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili yazıların sayısında artış görülmektedir. Ancak bu sayılardaki yükseliş, toplam yayın sayılarındaki yükselişten kaynaklanabilir. Zira 1970'lerden itibaren Avrupa'dan başlayarak tüm dünyada büyük bir yükseköğretim genişlemesi yaşandı ve dergi, akademik yayım ve araştırma sayılarında önemli bir yükseliş gerçekleşti. Dolayısıyla asıl anlamlı veri, toplam makale sayılarının yıllık artışında değil sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma konulu makalelerin toplam yayınlar içindeki payında yaşanan değişimle elde edilebilecektir. Aşağıdaki grafikte bu değişim seyri görülmektedir. Grafiğe baktığımızda ilk olarak sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili yayınların ilgili alanlardaki toplam yayınlar içindeki payının 1970'lerin başından ortasına kadar çok büyük bir artış göstermektedir. 1970'lerin ortasından itibaren ise bir düşüş yaşanmaktadır. Bunda ilk yükselişin çok yüksek olması etkili olmuş olabilir. Ancak 1980'den itibaren küçük iniş ve çıkışlarla daha yavaş ama sürekli bir yükseliş sürmektedir. Bu anlamda sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmanın artık açık ve anlaşılır olduğu 1980'lerden itibaren konunun hem sayısal hem de oransal olarak gündemdeki konumunu koruduğu görülmektedir.

Şekil 5

Yıllara Göre Sosyoekonomik Eşitsizlikler ve Tabakalaşmayla İlgili Yazıların Oranları

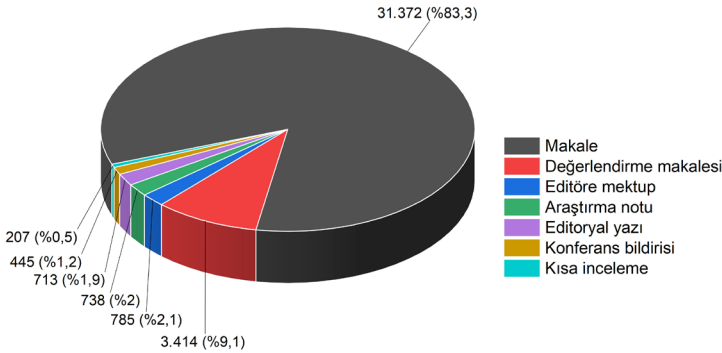
Yukarıdaki iki grafik bize sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili yazıların ilgili dergilerdeki sayılarla kıyaslandığında ortaya çıkan ağırlığını göstermektedir. Esasen bu grafik, sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma konusunun tartışılmasındaki ağırlığı daha net bir biçimde göstermektedir. İlk grafikte ilgili alanlardaki toplam yayın sayısındaki değişim bulunmaktadır. Bu grafiğe göre

sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili yazıların sayısı, ilgili alanlardaki sayıların artış grafiğine benzer bir seyir göstermektedir. Ancak bu anlamda ikinci grafik bize daha net bir bilgi ve bakış vermektedir.

Sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili yayınların türlerine baktığımızda akademik araştırma makalelerinin çok büyük bir ağırlığı bulunmaktadır. Alanda son 50 yılda yayımlanan yazıların %83,3'ü (31.372 adet) akademik makalelerden oluşmaktadır. Bunu eleştiri/değerlendirme yazıları takip etmektedir. Konuyla ilgili yayımlanan yazıların %9,1'i (3.414 adet) değerlendirme yazılarından oluşmaktadır. Kalan %7,6'sı ise editöre mektup, araştırma notu, editöryel yazı, kısa inceleme ve konferans bildirisinden müteşekkildir.

Şekil 6

Sosyoekonomik Eşitsizlikler ve Tabakalaşmayla İlgili Yazıların Türlere Göre Dağılımı

Yayınlara Disiplinlere Göre Dağılımı

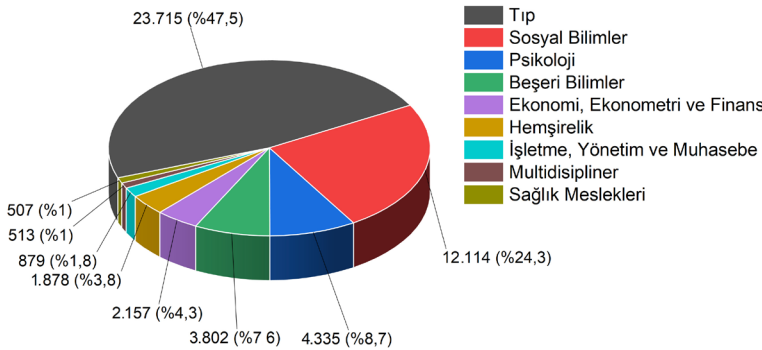
Yukarıda yöntem kısmında belirtildiği gibi analiz yapmak üzere seçilen anahtar kelimelerin geldiği alanlara göre dağılımına bakıldığında, eşitsizliklerin tipi ve alanı ile ilgili de bir bakış elde edilmektedir. Sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmanın tartışıldığı dergilerin ağırlıklı olarak tıp alanından (%47,5) olması bu anlamda iki şeye bağlanabilir: Tıp alanındaki yayın sayısının çokluğu bunda şüphesiz etkilidir. Çünkü seçili alanlardaki toplam makale sayılarına baktığımızda bu oran, toplam makale sayılarındaki orandan farklıdır. Dolayısıyla konunun ele alınmasında tıp alanının daha yoğun ilgi göstermesinin ikinci ve daha önemli bir nedeni olarak sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmanın en yoğun tezahürlerinin sağlık alanında ortaya çıkmasına bağlanabilir. Zira yukarıda son 50 yılda yaşanan sosyoekonomik eşitsizliklerin en önemli kaynağının ekonomi politikalarının değişimine bağlı olarak refah rejimlerinin ve sosyal politikaların değişimi olduğunu belirtmiş-

tik. Bu bağlamda değişen sosyal politikalar neticesinde eşitsizliklerin daha çok sağlık alanında kendisini göstermesi beklenen bir durumdur. Ayrıca sosyoekonomik eşitsizlikler gibi ampirik verilere dayalı olarak konuşulması gereken bir konunun sağlık ve tıp alanı gibi veri bolluğunun olduğu bir alanda ele alınması beklenen bir durumdur. Sosyal bilimlerin diğer araştırma alanlarında olduğu gibi sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma ile ilgili pek çok öncül araştırmanın ve metodolojinin sağlık alanından devşirilmiş olması da bu durumla bağlantılıdır.

Sağlık alanını takiben sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma yoğun bir biçimde sosyal bilimler alanında (%24,3) tartışılmaktadır. Sosyal bilimler alanında sosyoloji, antropoloji, iktisat ve hukuk çalışmaları yer almaktadır. Bu anlamda sosyoekonomik bir temele sahip olan bir konunun aslında sosyal bilimlerin gündeminde olma miktarının beklenenden daha az olduğunu söylemek mümkündür. Sosyal bilimleri müteakiben %8,7 gibi ciddi bir oranla psikoloji gelmektedir. Diğerleri ile kıyaslandığında psikolojinin tek başına bir kategori oluşturduğu dikkate alındığında aslında alan içindeki etki düzeyinin yüksekliği de görülmektedir. İçinde siyaset bilimi, iletişim, eğitim bilimleri, teoloji gibi alanları barındıran sanat ve beşerî bilimler alanının ise sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma konulu yayınlardaki payı %7,6'dır. Son olarak ise %4,3 ile ekonomi, ekonometri ve finans alanı ve %3,8 ile hemşirelik alanı gelmektedir.

Şekil 7

Sosyoekonomik Eşitsizlikler ve Tabakalaşmayla İlgili Yazıların Alanlara Göre Dağılımı

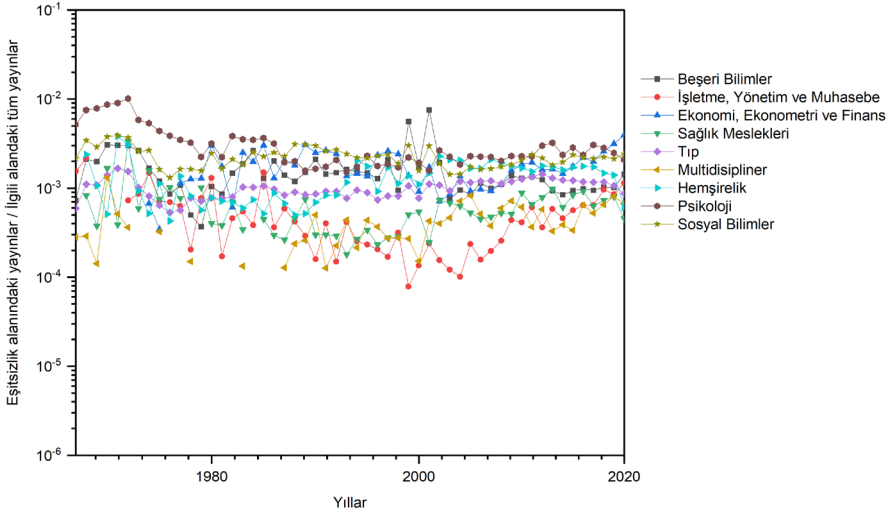

Sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili yazıların yayımlandığı alanlarla ilgili bu oranlara bakıldığında konunun biçimi ve görünümü ile ilgili çok önemli bir görüntü ortaya çıkmaktadır. Ancak daha detaylı bilgi verecek olan grafik, konunun ilgili alandaki yazılar içerisindeki oranıdır. Zira hangi alanda konunun ne kadar öne çıktığını bu şekilde daha kolay görmek mümkün olacaktır.

Öncelikle aşağıdaki grafikte bütün alanların içinde sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili yazıların sayısının alandaki payı ve bu payın yıllar içerisindeki değişim seyri ayrı ayrı görülmektedir. Bu anlamda görünen en önemli durum, alanlarda neredeyse birbirine benzer bir ağırlığın ve seyrin olduğudur. Ancak ilginç bir şekilde ağırlıklar etrafında baktığımızda konuya en yüksek ilginin oransal olarak psikoloji alanında olduğunu görmekteyiz. Bunu müteakiben sosyal bilimler ve beşerî bilimler alanları gelmektedir. Sağlıkla ilgili alanların sayısal olarak üstünlüğüne mukabil bu alandaki yazıların oransal değerinin diğerlerine göre daha düşük olduğu görülmektedir.

Şekil 8

Sosyoekonomik Eşitsizlikler ve Tabakalaşmayla İlgili Yazıların Alandaki Paylarının Genel Değişimi (1970-2020)

Alanların bu genel görünümünün detaylarına baktığımızda, her bir alanın yıllar içindeki oranlarını görmek mümkündür. Psikoloji alanı bütün bu alanların tersi bir eğilim göstermektedir. Sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma konusuna dair yayınların psikoloji alanındaki toplam oranlarına bakıldığında diğerlerine göre yüksek bir oran göze çarpmaktadır. Ancak alandaki konuya dair trend diğer alanlardan farklıdır. 1970'lerin başındaki sınırlı düzeydeki artıştan sonra konu, psikoloji alanında ilgi kaybına uğramış ve 1990'lardan itibaren de küçük iniş çıkışlarla meseleye yönelik yayınlar devam etmiştir.

İşletme, yönetim ve muhasebe alanında sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili yayınların oranı 0,0005 düzeyindedir. Alanda konuyla ilgili yayınlar,

1970'lerden 1980'lerin ortasında kadar bir iniş çıkış gösterdikten sonra bu tarihten itibaren 2000'lere kadar bir düşüş eğrisi çizmiştir. Ancak 2000'lerden itibaren bir yükselişle ilk en yüksek seviyesini yakalamış görünmektedir.

Benzer şekilde ekonomi, ekonometri ve finans alanında konuya giderek yükselen bir ilgi olduğunu görmekteyiz. Alanda sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili yazıların oranı 1980'de 0,003, 2000'de 0,0009 ve 2020'de 0,004'tür. Konuya olan ilgi 1990'lar boyunca inişli çıkışlı bir seyir arz etse de 2000'lerden itibaren daimi bir artış seyri göze çarpmaktadır. Sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma temelde iktisadi sistem ve kararlar ile ilişkili olduğu için bu artış eğilimi normaldir. Son zamanlarda konunun daha çok iktisadi araştırmalara konu olduğunu görmekteyiz.

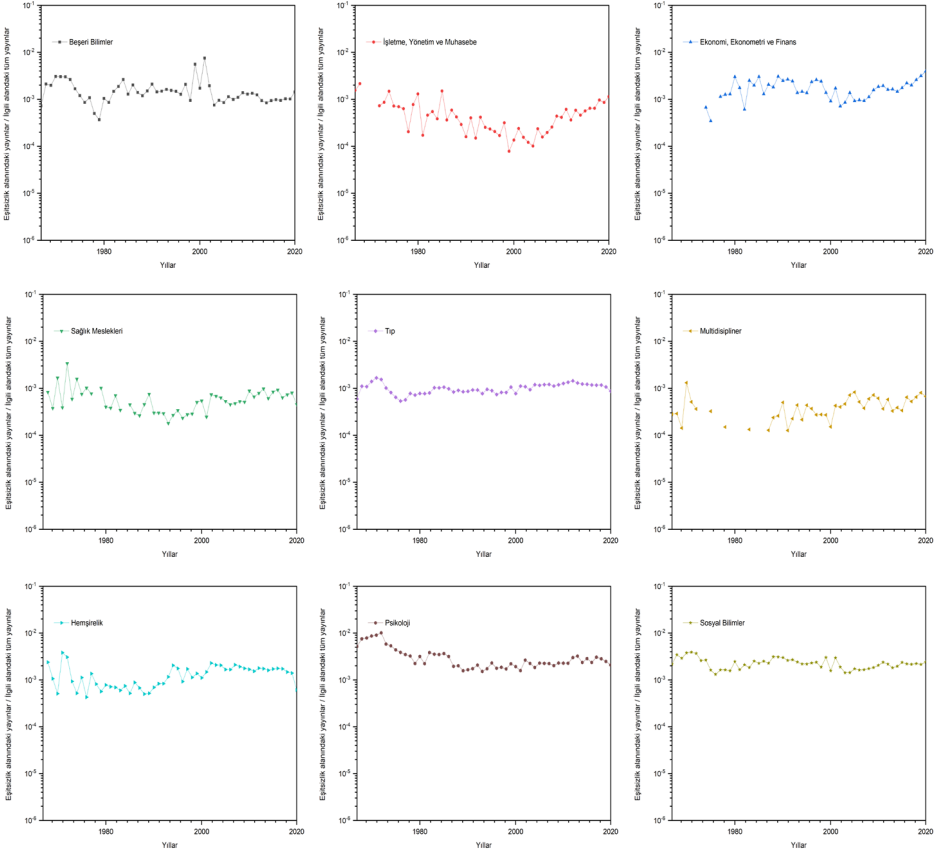
Yönetim, sosyal bilimler alanındaki yayınlarda sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili sabit bir ilgi göze çarpmaktadır. Alandaki yayınlar içerisinde konuya ilgi ekonomiyile kıyaslandığında daha yoğundur. Genel olarak alandaki yayınların içinde sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili yazıların oranı 0,002 civarındadır. Bu oran yıllar içinde daha durağan bir şekilde seyretmektedir. Zamanla konuya yönelik büyük bir ilgi artışı söz konusu değildir.

Beşerî bilimler alanında da sosyal bilimlerdeki benzer bir oranda ve seyirde ilgi mevcuttur. Alandaki yayınların içindeki payı genel olarak 0,0016 civarında seyretmektedir. Ancak 1990'ların sonu 2000'lerin başında gözle görülür bir yükselme vardır. Sonrasında ise sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili çalışmaların oranı yine benzer seviyelere dönmektedir.

Sağlık alanındaki toplam yazı sayısının yüksekliğinin sonuçları yanıltabileceğini belirtmiştik. Bu anlamda tıp alanında 0,0008 oranında, hemşirelik alanında 0,0013 oranında ve sağlık meslekleri alanında 0,0006 oranında sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili yazıların payı gerçekleşmektedir. Aşağıdaki grafikte 1970'lerin başında yaşanan artış sonrası bir düşüş görülmekte ve sonrasında ise bir süreklilik devam etmektedir. Grafikte görülebileceği üzere sağlık alanındaki sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili yazıların oranı neredeyse 1980'lerden 2020'lere kadar sabit ve yatay bir seyir izlemektedir.

Şekil 9

Sosyoekonomik Eşitsizlikler ve Tabakalaşmayla İlgili Yazıların Farklı Alandaki Paylarının Değişimi (1970-2020)

Yayınlara Ülkelere Göre Dağılımı, Değişimi, Yaygınlığı ve Yoğunluğu

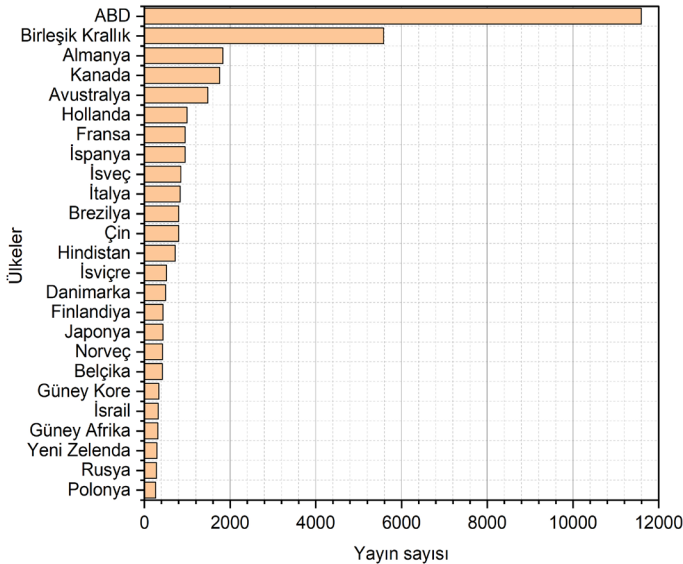
Yayınlara hangi ülkelere yapıldığına baktığımızda küresel yayın trendlerine uygun bir eğilim karşımıza çıkmaktadır. Grafikten de görüldüğü üzere sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili yayınların %30'u (11.591 adet) Amerika Birleşik Devletleri'nden yapılmıştır. Bunda Scopus endeksinde taranan dergilerin yakın zamanlara kadar ABD, Birleşik Krallık ve kısmen de Avrupa kökenli olmasının rolü olabilir. Aynı zamanda küresel yayın trendlerine ve sayılarına bakıldığında ABD'nin önemli bir payı bulunmaktadır. Bu grafiğe göre sosyoekonomik eşitsizlik-

ler ve tabakalaşma konusunun tartışılmasında ABD'yi müteakiben Birleşik Krallık gelmektedir. Bu ikiliyi müteakiben ayrı bir grup olarak Almanya, Kanada ve Hollanda'nın yer aldığını görmekteyiz. Onların peşinden Fransa, İsveç, İtalya, Brezilya, Çin ve Hindistan bulunmaktadır. Bu grafiğe göre sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma, 1970'lerin ortalarından itibaren postendüstriyel bir dönüşüm seyrine giren ileri endüstrilemiş ülkelerde daha yoğun bir biçimde tartışılmaktadır.

Sayı bakımından ilk 10 sırada yer alan bu ülkeleri takiben Brezilya, Çin ve Hindistan gelmektedir. Bu üç ülke, nüfus ve iktisadi büyüklükleri ile günümüzde küresel gelişmeleri ileri düzeyde etkilemektedir. Ayrıca küresel eşitsizlikler konusunda etkili olan bu ülkelerin tartışmalarda çok gerilerde kaldığını görmekteyiz. Bu dönem boyunca Çin kaynaklı sadece 803 yazı yayımlanmıştır. Benzer şekilde Brezilya (801), Hindistan (719), Japonya (435), Güney Kore (336), Rusya (283) ve Türkiye'de (216) de konuya ilgi sınırlı düzeyde kalmıştır. Bu ülkelerle kıyaslandığında çok daha küçük bir ekonomi ve nüfusa sahip olan İsviçre (521), Danimarka (494) ve Finlandiya'da (439) konunun daha fazla ele alınmış olması söz konusudur. Bunda dil ve yayın engelleri etkili olmuş olabilir. Ancak yine de konunun daha ziyade endüstrilemiş Batılı ülkelerdeki akademisyen ve araştırmacılar tarafından ele alındığını görmekteyiz.

Şekil 10

Sosyoekonomik Eşitsizlikler ve Tabakalaşmayla İlgili Yazıların Ünelere Göre Dağılımı

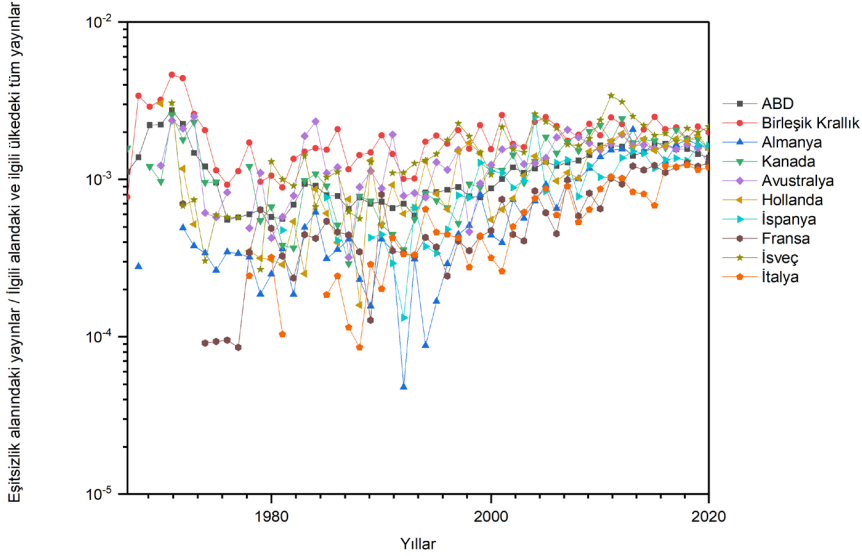
Ancak elbette bu veriler tek başına açıklayıcı değildir. Daha açıklayıcı bir bakış için ülkelerdeki eşitsizlik ile ilgili yazıların değişimini ve her bir ülkedeki alan dağılımını görmek gerekmektedir.

Aşağıdaki grafik toplu olarak sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili yazıların ilgili ülkedeki seçilen alanlardaki toplam yazı sayısına olan oranını göstermektedir. Böylece her bir ülkede sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma tartışmalarının genel seyirini görmek mümkün hâle gelmektedir. Bu grafikte genel olarak ülkelerdeki tartışmaların dalgalı bir seyir gösterdiğini görmek mümkündür. Ele alınan 50 yıl boyunca sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili yazıların en yoğun olduğu ülkeler; Birleşik Krallık, Avustralya ve İsveç'tir. Bu beklenen bir durumdur. Zira bu ülkeler, 1970'lerden sonra sanayi toplumundan bilgi toplumuna doğru dönüşün en yoğun yaşandığı ülkelerdir. Ayrıca bu ülkeler, savaş sonrası dönemde gerek siyasi eğilimleri gerekse sosyal politikaların uygulanması bakımından sosyoekonomik eşitsizliklere duyarlılığın yüksek olduğu yerlerdir. Grafikte en dikkat çekici ülke ABD'dir. ABD konuyla ilgili yazıların en fazla olduğu ülke olmasına rağmen yoğunluk olarak baktığımızda ortalarda yer almaktadır. Bu bize ABD'de çok sayıda yazı yazılsa da toplam yazı sayısı içinde sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili olanların oranının en yüksek olmadığını göstermektedir. ABD'nin sayısal olarak zirvede yer alması, toplam akademik üretim sayısının fazlalığıyla ilişkilidir. Avrupa ülkelerinde ise eşitsizlikle ilgili yazılar hem dalgalı bir seyir arz etmekte hem de yoğunluk oranında altlarda yer almaktadır. Bunun en önemli nedeni, bu ülkelerde eşitsizliğin yukarıda yer alan Atkinson'ın grafiğinde de görülebileceği gibi küresel eğilimlerden ayrışıp çok artmaması olabilir. Sosyoekonomik eşitsizlikler çok artmayınca konunun çok fazla ilgi çekmemesi normal görülebilir.

Öte yandan grafikteki çok temel bir gösterge, bütün ülkelerin 2000'den itibaren birbirine yaklaşması ve 2010'dan itibaren de neredeyse üst üste örtüşmesidir. Bunda küreselleşmenin artan etkisi ile birlikte sosyoekonomik eşitsizliklerin genel etkisinin her yerde hissedilmesi etkilidir. Öte yandan bu dönemde sıklaşan ekonomik krizler ve istikrarsızlıklar, sosyoekonomik eşitsizliklere karşı artan küresel duyarlılık da ülkeler arasındaki yazı oranlarının birbirine yaklaşmasına etki etmektedir.

Şekil 11

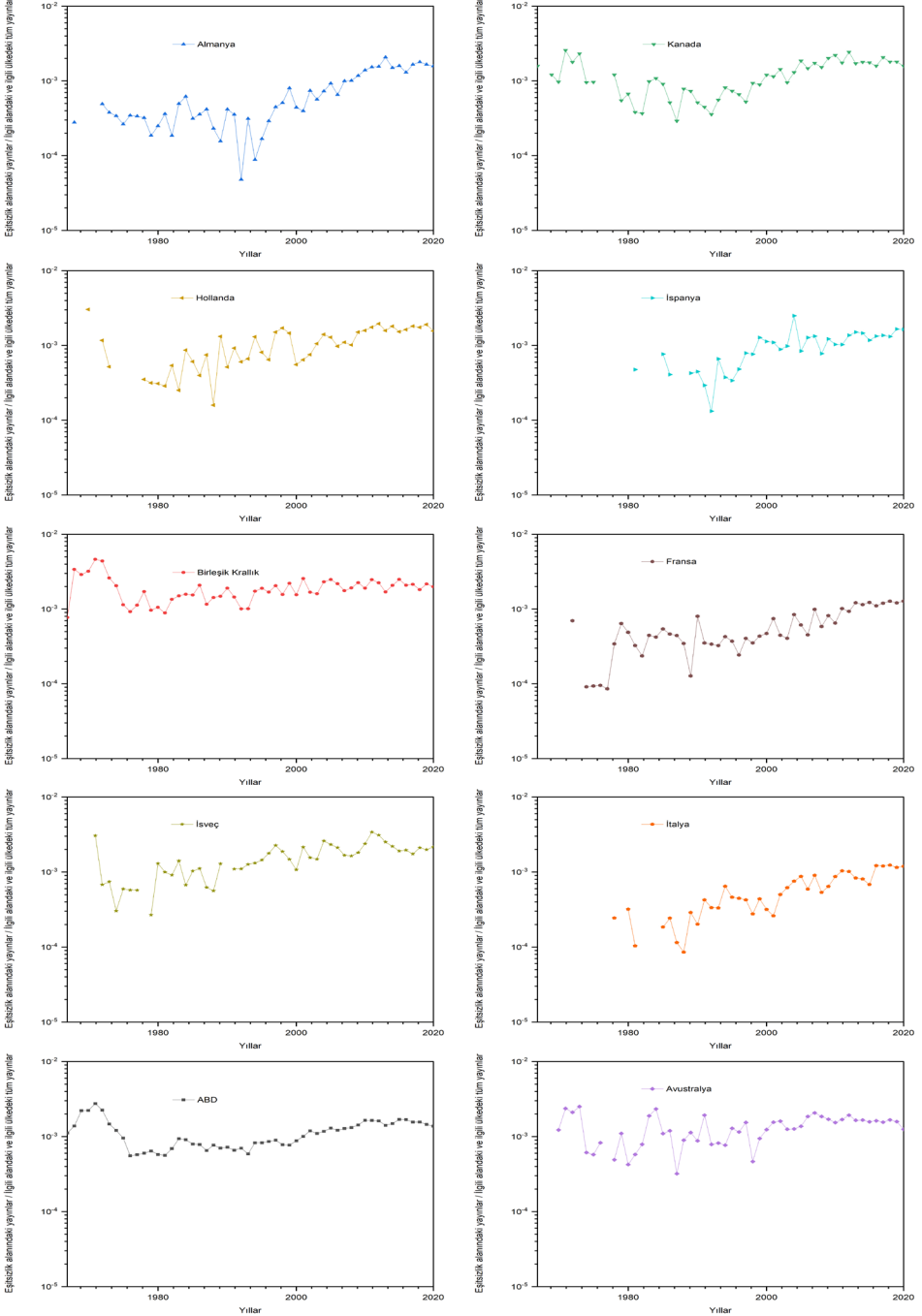
Sosyoekonomik Eşitsizlikler ve Tabakalaşmayla İlgili Yazıların Ülkelere Göre Değişimi (1970-2020)

Bu anlamda aşağıdaki grafikte ülkelerin seyrini daha detaylı bir şekilde görebilmek mümkündür. Bütün ülkelerde örtüşen bir genel eğilim olarak 1970'lerin başında sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma konusuna yönelik bir ilgi artışı varken 1970'lerin ortasında bir düşüş görülmektedir. Yine benzer şekilde 1990'lerden itibaren bütün ülkelerde konu daha sık ele alınmaktadır. ABD ve Birleşik Krallık'ta 1980'lerden itibaren konuya yönelik ilgi stabil kalmaktadır. Bu görünüm, sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma çalışmalarının ve teorilerinin bu iki ülke tarafından şekillendirilmesi için açıklayıcı bir çerçeve sunmaktadır. Benzer bir ilgi istikrarı bu ikisi kadar olmasa da Kanada, İsveç ve Avustralya için de geçerlidir. Bu ülkelerde 1980'lerden itibaren konuya olan ilgi bir süreklilik arz etmektedir. Grafiklerdeki en önemli detay; Almanya, Fransa, İspanya, İtalya, Hollanda'da konuya olan ilginin 1980'lerde dalgalı olması ve 1990'ların ortasından itibaren çok büyük bir artış trendine girmesidir. Avrupa ülkelerinde sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma tartışmaları 1990'lardan itibaren sürekli bir artış eğilimindedir. Bu anlamda ülke grafiklerinin 2010 sonrasında birbirine yaklaştığını ve konunun küresel bir ilgi alanı hâline geldiğini göstermektedir.

Şekil 12

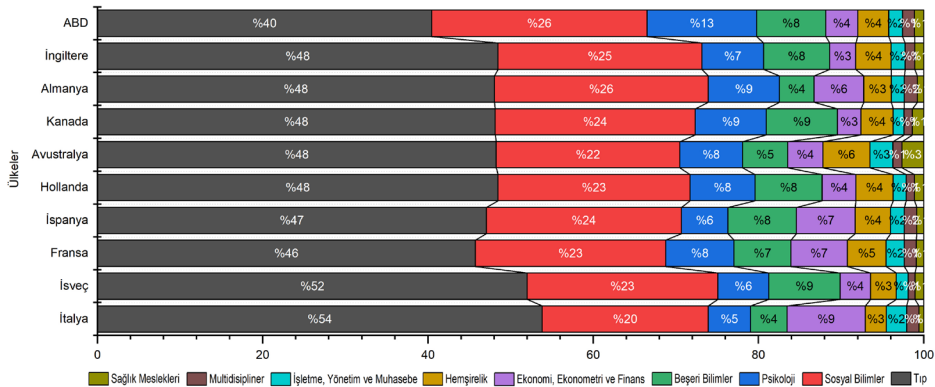
Sosyoekonomik Eşitsizlikler ve Tabakalaşmayla İlgili Yazıların Farklı Ülkelerdeki Değişimi (1970-2020)

Ülkelerdeki bu genel sayısal eğilimlerin alt disiplinlere göre detaylarına baktığımızda her bir ülkedeki araştırma ve tartışma alanlarını analiz etmek mümkündür. Aşağıda yer alan grafikte ve ekte yer alan Tablo 2'de görülebileceği üzere genel sayılardaki alan görünümünün anlamı farklı gözükmektedir. Genel sayılarda tıp alanı yüksektir. Tüm ülkelerde tıp alanındaki yazılar en büyük orana sahiptir. İtalya (%53,84) ve İsveç'te (%52,02) tıp alanı en yüksek orana sahiptir. Diğer ülkelerde ise %48 civarında bir seyir söz konusudur. İlgi çekici olan ise ABD'deki sayının yüksekliğine rağmen tıp alanının payının en düşük olduğu ülke (%40,45) olmasıdır. Tıp alanını takiben en yüksek pay, sosyal bilimler alanına aittir. Sosyal bilimlerin en yüksek paya sahip olduğu ülke %26,06 ile ABD'dir. Onu takiben %25,87 ile Almanya, %24,69 ile Birleşik Krallık gelmektedir. Sosyal bilimlerin en düşük paya sahip olduğu ülke ise %20,08 ile İtalya'dır. Psikoloji alanında ise ABD açık bir biçimde öne çıkmaktadır. Bu anlamda ABD'de yayımlanan sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma konulu yazıların %13,25'i psikoloji alanındadır. Diğer ülkelerde ise psikoloji %7-8 aralığında bir paya sahiptir. Bu anlamda psikoloji, %5,12'lik bir payla en düşük orana İtalya'da (% 8,6) sahiptir. Beşerî bilimler alanında da oranlar birbirine yakındır. Sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma konulu yazıların oranları İsveç (%8,61), Kanada (%8,6), ABD (%8,39), İspanya (%8,29) ve Hollanda'da (%8,12) birbirine çok yakındır. Bu alanda en düşük yazı oranı İtalya'dadır (%4,43). Görüldüğü üzere ABD ve İtalya diğer ülkelerden ayrılmaktadır. ABD, psikolojinin ağırlığı ile ayrışırken İtalya ise ekonomi alanındaki yazılarıyla ayrışmaktadır. Ekonomi alanında en yüksek oranlı pay İtalya'dadır (%9,45). Onu takiben İspanya (%7,12), Fransa (%6,81) ve Almanya (%6,02) gelmektedir. Ekonomi alanının mevcut araştırmalardaki en düşük pay sahibi olduğu ülke Kanada (%2,85) ve Birleşik Krallık'tır (%3,17). Toplam araştırmalar içerisinde payı çok yüksek olmayan hemşirelik alanında ise Avustralya'nın (%5,7) en yüksek orana sahip olduğunu ve İtalya'nın (%2,56) da en düşük paya sahip olduğunu görmekteyiz. Bu alanda diğer ülkeler birbirine yakın bir görünüm arz etmektedir. Bu anlamda bakıldığında ülkeler birbirinden sınırlı alanlarda farklılaşmaktadır.

Şekil 13

Ülkelere Göre Yazıların Sayıları ve Alanlara Göre Dağılımı (%)

Bu görünümün daha da detaylandırılması gerekmektedir. Yukarıdaki analizde yazıların alanlarının sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma konulu yazılar içindeki oranı incelendi. Şimdi ise ülkelere göre konuyla ilgili yazıların her bir alandaki toplam yazılar içindeki payı ele alınacaktır. Aşağıdaki grafikte alanların kendi içindeki payında her bir ülkenin özel gündemi daha da belirgin bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Burada sadece her bir ülke için öne çıkan alanla ilgili bir analiz yapılacaktır.

ABD’de sosyoekonomik eşitsizliklerin ve tabakalaşmanın ele alınmasında psikoloji alanı öne çıkmaktadır. Aşağıdaki grafik, ABD’de yayımlanan psikoloji makalelerinin %3,40’ı sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma ile ilişkilidir. Bu anlamda ABD’de konunun ileri düzeyde bireysel bir çerçevede ele alındığını söylemek mümkündür.

Birleşik Krallık’ta ise alanlar içerisinde sosyoekonomik eşitsizlik ve tabakalaşma konusunun ele alınışının dengeli dağıldığı görülmektedir. Birleşik Krallık’ta alanlar arasında fark az olsa da konunun en yoğun tartışıldığı alan psikoloji (%0,38) ile sosyal bilimler (%0,33) ve en az yoğun tartışıldığı alan ise sağlık meslekleridir (%0,13).

Almanya’da ise Birleşik Krallık’taki gibi konunun alanlar içindeki payının birbirine yakın olduğunu ve herhangi bir alanın belirgin bir şekilde öne çıkmadığını görmek mümkündür. Almanya’da tartışmanın en yoğun olduğu alanlar; sosyal bilimler (%0,40) ile psikolojidir (%0,30) ve en az yoğun tartışıldığı alan ise sağlık meslekleridir (%0,06).

Kanada, Avustralya ve Hollanda’da konunun en yoğun tartışıldığı alan hemşirelik olarak öne çıkmaktadır. Hemşirelik alanında yapılan araştırmaların Kanada’da %2,4’ü, Avustralya’da %2,59’u ve Hollanda’da da %3,24’ünün sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma konusunda olduğu görülmektedir. Avustralya’da buna ek olarak %1,04 oranına sahip olan işletme ve yönetim alanı da öne çıkmaktadır. Hollanda’da da ise beşerî bilimler (%2,56) alanı öne çıkmaktadır. Tabakalaşma çalışmalarında önemli bir geleneğe ve yere sahip olan Hollanda’da da konunun beşerî bilimler içinde tartışılıyor olması bu bakımdan kayda değerdir. Bu ülkelerde diğer alanların birbirine yakın oranlara sahip olduğu görülmektedir.

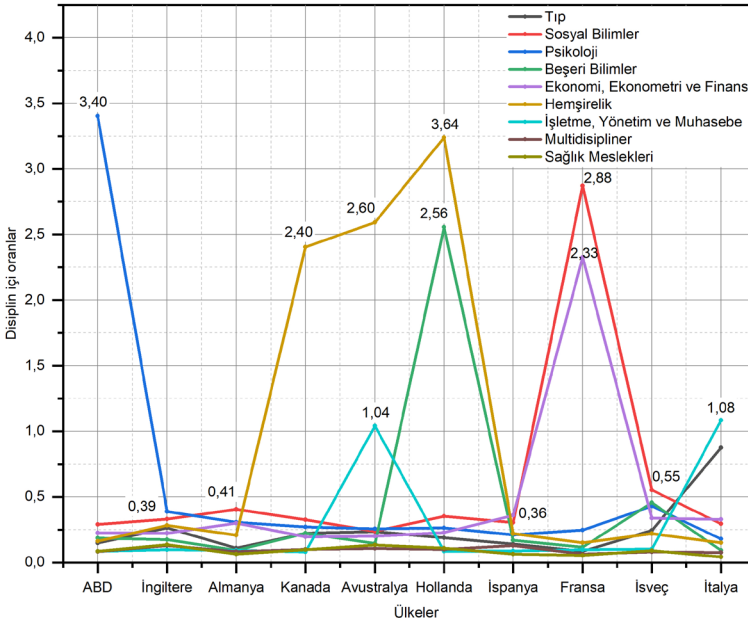
İspanya’da belirgin bir fark ve öne çıkan alan gözükmemekle birlikte ekonomi (%0,36) ve sosyal bilimler (%0,31) alanları bir miktar yoğunluk göstermektedir. Ancak Fransa’daki araştırmalar, diğer ülkelere göre çok belirgin biçimde ayrışan bir görünüm arz eder. Fransa’da sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma çalışma-

larının en yüksek paya sahip olduğu alanların sosyal bilimler (%2,87) ve ekonomi (%2,33) olduğu görülmektedir. Fransa, sosyal bilim tartışmalarının çok yoğun olduğu ve son yıllarda önemli sosyoekonomik eşitsizlik ve tabakalaşma kuramcılarını çıkarmış bir ülke olarak konunun daha genel bir şekilde ve daha çok sosyal modeller dahilinde çalışıldığı bir ülke görünümündedir. İsveç'te sosyal bilimlerin (%0,55) ağırlığı daha az olmakla birlikte kendisini göstermektedir. İsveç'te ayrıca konunun yoğun tartışıldığı alanlar olarak psikoloji (%0,43) ve beşerî bilimler (%0,46) gelmektedir.

İtalya da diğerlerinden ayrılan eğilimlere sahiptir. İtalya'da sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma çalışmalarının en yüksek paya sahip olduğu alan, işletme ve yönetim (%1,08) ile tıp (%0,88) alanlarıdır. Bu ikisinin dışındaki alanların birbirine çok yakın bir yoğunlukta sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma konularını ele aldığını görmekteyiz. İtalya'da konuya en düşük ilgi sağlık meslekleri (%0,04) alanındadır.¹

Şekil 14

Sosyoekonomik Eşitsizlikler ve Tabakalaşma Yazılarının Ülkelerde Disiplinler İçindeki Payı (%)

1 Detaylı rakamlar için bkz. Tablo 3: Sosyoekonomik Eşitsizlik Yazılarının Ülkelerde Disiplinler İçindeki Payı (%).

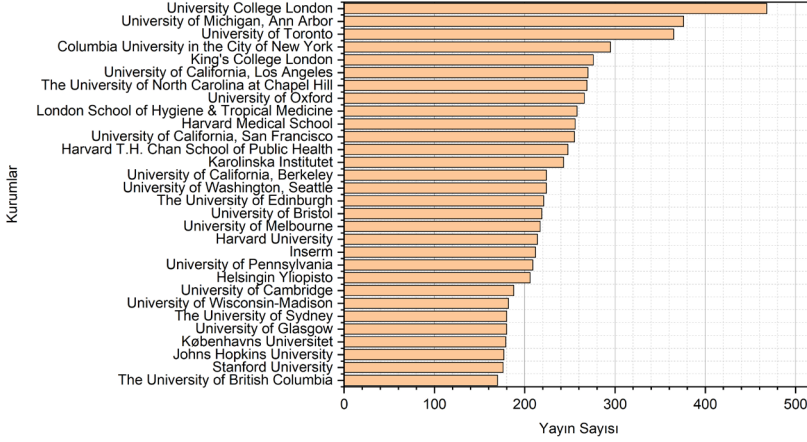
Bu analizler ışığında ülkelerdeki eşitsizlik ve tabakalaşma tecrübeleri ve yapısı, konunun tartışıldığı alanlara da yansımaktadır. Daha bireyselci ve neoliberal politikalara daha erken geçen ABD ve Birleşik Krallık'ta konu psikoloji disiplinde daha yoğun tartışılırken sosyal eşitliğin daha yüksek olduğu ve uzunca bir süre sosyal devlet uygulamalarını koruyan Avrupa ülkelerinde konu sosyal bilimler, ekonomi ve yönetim alanlarında daha fazla ele alınmaktadır. Ayrıca Kanada, Avustralya ve Hollanda gibi müreffeh ve refahın tabana yayıldığı toplumlarda ise konu hemşirelik alanında daha yoğun olarak tartışılmaktadır.

Araştırma Ağları ve Kurumsal Bağlantılar

Sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma alanındaki yazıları yazan araştırmacıların kurumsal bağlantılarına baktığımızda bu konunun hangi kurumlarda daha fazla çalışıldığını görmek mümkündür. Böylece konunun dağınık bir şekilde mi yoksa belirli merkezlerde mi ele alındığını görmek mümkün olacaktır. Sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili yazıları yazan araştırmacıların ilişkili oldukları kurumlarda ABD, Birleşik Krallık ve Kanada daha ağırlıklıdır. Günümüzde bünyesinde sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma ile ilgili önemli araştırmacıları barındıran University College London, sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili yayınlarda birinci sırada yer almaktadır. Bunu takiben ABD'den University of Michigan Ann Arbor ve Kanada'dan University of Toronto gelmektedir. Ardından Colombia University, University of California at Chapel Hill ve University of California at San Fransisco gibi ABD üniversiteleri ve Kings College, Oxford University, London School of Hygiene and Tropical Medicine gibi Birleşik Krallık kökenli kurumlar gelmektedir. Bu anlamda bu kurumların köklü araştırma geleneklerine sahip olduğunu ve araştırmacı ve araştırma sayılarının çok olduğu ve dolayısıyla sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili de daha fazla sayıda yayın çıkmasının doğal olduğu düşünülebilir. Ancak daha yakından incelendiğinde bu kurumlarda konu ile ilgili önemli araştırma programlarının yer aldığı ve araştırmacıların da bu çerçevede daha fazla sayıda yayın gerçekleştirdikleri görülmektedir.

Şekil 15

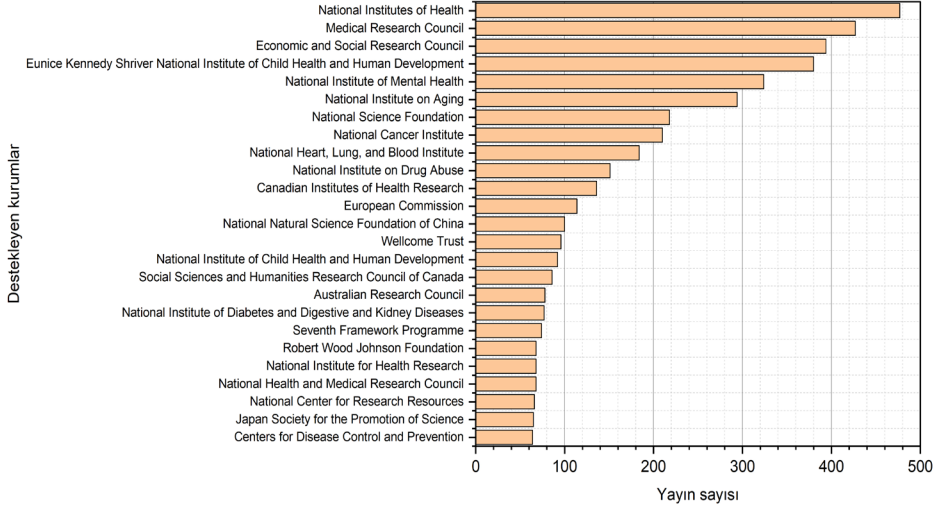
Sosyoekonomik Eşitsizlikler ve Tabakalaşmayla İlgili Yazarların Kurumları

Belirli konularda araştırmalar yapmak, araştırma fonlarından destek almakla mümkündür. Özellikle geniş çaplı veriye dayalı veya deneysel araştırmaları bir fon olmaksızın yürütmek zordur. Ayrıca sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma gibi interdisipliner bir bakış ve ilgi gerektiren bir konuyu geniş ölçekli ekiplerle araştırmak gerekmektedir. Bunun için de bu tür ekipleri bir araya getirecek fon desteklerine ihtiyaç bulunmaktadır. Öte yandan alanda yeni araştırmacıların yetişmesi ve alanın canlılığını sürdürmesi de bu şekilde mümkün olmaktadır. Dolayısıyla sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili yazıların üzerine inşa edildiği araştırmalara fon sağlayan kuruluşlara bakmak da faydalıdır. Bu anlamda yine ABD ve Birleşik Krallık temelli ve ağırlıklı olarak tıp ve sosyal bilimler alanındaki projelere fon desteği veren kuruluşlar öne çıkmaktadır. ABD'den National Institutes of Health (NIH) 477 adet yazıya destek sağlayarak fon sağlayan kuruluşlar arasında ilk sırada gelmektedir. Bunu takiben Birleşik Krallık'tan 427 adet yazıya destek sağlayan Medical Research Council (MRC) ve 394 adet yazıya destek sağlayan Economic and Social Research Council (ESRC) gelmektedir. Sonrasında ise ilk onda ABD merkezli Ulusal Sağlık Enstitüleri bünyesinde yer alan National Institute of Mental Health (324 adet), National Institute of Aging (294 adet), National Cancer Institute (210 adet) ve National Institute of Drug Abuse (151 adet) ağırlıklı olarak göze çarpmaktadır. Bu grupta bir başka ABD ulusal bilim ve araştırma destekçisi kuruluş olan National Science Foundation (218 adet) gelmektedir. Bu tablonun arkasında araştırma fonlarının küresel dağılımı ve araştırma fonlama pratiğinin ABD, Birleşik Krallık ve Kanada'da yaygın olması yer almaktadır.

Şekil 16

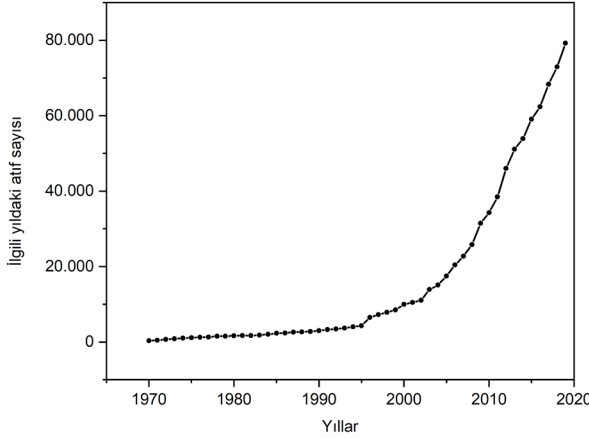
Sosyoekonomik Eşitsizlikler ve Tabakalaşmayla İlgili Yazıları Destekleyen Kurumlar

Sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili yazılara yapılan atıf sayıları da alandaki yayınların artışına ve meselenin daha fazla tartışılmasına bağlı olarak yıldan yıla artış göstermektedir. Ancak bu anlamda 2000 sonrası artışın seyri dikkat çekicidir. Bir başka dikkat çekici seyir ise 2010 sonrasında artışın katlanarak devam etmesidir. Bu şekilde baktığımızda konuya olan dikkat ve ilginin 2000'den 2020'ye gelene kadar sekiz kat arttığını görmek mümkündür. Bu durum akademik dergilerdeki yayın sayılarının sayıca artışı ve dijital yayınlar arasında atıf tespiti yapmanın bu yıllar için daha mümkün olması ile yakından ilişkili olabileceği gibi daha da önemlisi, sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmanın tezahürlerinin açığa çıkması ile birlikte konunun bu tarihten itibaren siyasal ve sosyal gündemde daha fazla yer tutması ile de ilişkili olabilir. Burada dikkat çeken nokta, atıf sayısının yayın sayısından daha fazla artmış olmasıdır. Bu bize konusu doğrudan sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma olmasa da (anahtar kelimeleri arasında sosyoekonomik eşitsizliklere yer veren yazılardan başka) diğer yazılarda da meselenin bir şekilde ele alındığını göstermektedir. Dolayısıyla 2020'ye gelindiğinde bir şekilde sosyoekonomik eşitsizlikler konusuna değinen yazı sayısının 80.000 civarında olduğunu varsayabiliriz.

Şekil 17

Sosyoekonomik Eşitsizlikler ve Tabakalaşmayla İlgili Atıf Sayıları (1970-2020)

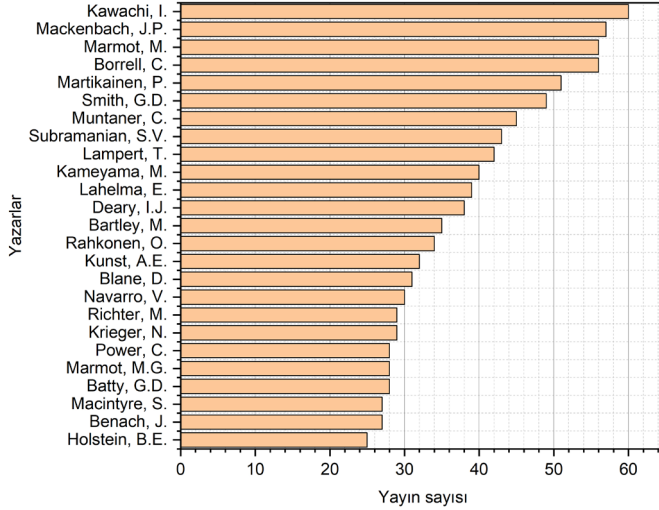

Alandaki Etkili Yazarlar

Son olarak alana en çok katkı yapan yazarlar analiz edilmiş olup 60 yazı üreten Ichiro Kawachi bu analizde zirvede yer almaktadır. Kawachi, Yeni Zelanda'da eğitim görmüş Japon kökenli bir sosyal epidemiyologtur. Hâlen Harvard Üniversitesi'nde görev yapmaktadır ve aynı zamanda Sosyal ve Davranış Bilimleri Bölüm Başkanıdır. Onu takiben London School of Hygiene and Tropical Medicine'de ve Department of Public Health'te (EUR) görev yapan bir başka sosyal epidemiyolog olan J. P. (Johan) Mackenbach gelmektedir. Mackenbach'ın konuyla ilgili 57 adet yayını bulunmaktadır. Üçüncü sırada 55 yayınlı University College London'da görev yapan epidemiyoloji ve halk sağlığı profesörü Michael Gideon Marmot gelmektedir. Marmot hâlen The UCL Institute of Health Equity müdürüdür. Marmot, sağlıktaki eşitsizliklere ve bunların nedenlerine özel bir ilgisi vardır ve bunları azaltma konusunda hükûmete danışmanlık yapmaktadır. Uzunca bir süre Birleşik Krallık'ın eski baş tıp görevlisi Sir Donald Acheson'ın başkanlık ettiği Sağlıkta Eşitsizliklere İlişkin Bağımsız Araştırma Bilimsel Danışma Grubu'nda görev yapmıştır. Bu isimleri takiben 55 yayınlı İspanya'dan Universitat Pompeu Fabra, Department of Experimental and Health Science araştırmacısı C. Borrel ile 49 yayınlı Max Planck Enstitüsü Demografik Araştırmalar Enstitüsü Halk Sağlığı Laboratuvarı'ndan Pekka Martikainen gelmektedir. Bu araştırmacılar, mensup oldukları kuruluşların araştırma imkânlarından da faydalanarak alanda önemli ve etkili araştırmalar yürütmektedirler. Dolayısıyla sadece kişisel etkenlerin değil aynı zamanda araştırma ağlarının da konuyla ilgilenmede bir avantaj sağladığını görmek mümkündür.

Şekil 18

Sosyoekonomik Eşitsizlikler ve Tabakalaşmayla İlgili En Çok Yazı Yazan Yazarlar

Alandaki yazı ağırlığına bağlı olarak toplamda en fazla referans alan yazıların da sağlık alanından olması beklenmektedir. Ancak bu ilk yirmi yazıya bakıldığında Annual Review of Psychology, Journal of Personality and Social Psychology, Journal of Health Psychology, Child Development, Monographs of the Society for Research in Child Development ve Health Psychology dergilerinde yayımlanmış yedi yazının bulunduğu görülmektedir. Bunlardan ikisi de ilk beşte yer almaktadır. Ayrıca en çok atıf alan yazının da yine psikoloji alanından olması önemlidir. Bunun dışında halk sağlığı ve epidemiyoloji alanlarında yayımlanan Archives of Disease in Childhood, Annual Review of Public Health, European Heart Journal, The Lancet, Social Science and Medicine, Journal of Health Psychology, Epidemiologic Reviews, Annual Review of Public Health ve Health Policy and Planning gibi dergilerde yayımlanan yazıların da yüksek atıf aldığını görüyoruz. Atıf sıralamasında ilk yirmide yer alan yazılar arasında üçünün haftalık genel hakemli tıp dergisi The Lancet'te yayımlanmış olması da önemlidir. 1823 yılında, adını Lanset adı verilen cerrahi aletten alan İngiliz cerrah Thomas Wakley tarafından yayımlanmaya başlanan dergide yayımlanan yazıların çok atıf almasından ötürü derginin etki faktörünün 2019 yılında 60.392 olduğu görülmektedir. Bu atıf sayıları hangi dergilerin alanla ilgili araştırmalara en çok etki ettiğini göstermesi açısından önemlidir.²

2 Detaylı bilgi için bkz. Tablo 4: En Çok Referans Alan Yazılar. Tabloda alanda en fazla atıf alan yazılar detaylı bilgilerle listelenmektedir.

Şekil 19*En Çok Referans Alan Yazılar*

Ekte yer alan Tablo 3'te detayları görülebileceği gibi en fazla 3 yazarlı yayınlardaki yazarlara yapılan atıfların bir listesi görülmektedir. Çok atıf alan bazı yazıların onlarca yazı olmasından hangi yazarın bireysel olarak daha fazla atıf aldığını görebilmek için en fazla 3 yazarlı yayın kısıtı eklenmiştir. Aşağıda 2.000'den fazla atıf alan 13 ismin atıf sayılarına göre grafiği verilmektedir. Bu grafikte alana sayıca en fazla katkı veren isimler aynı zamanda en fazla atıf alan isimlerdir. Bu isimler arasından sadece 4.000'den fazla atıf alan ilk dört ismin alandaki etkisi analiz edilecektir.³

Alanda en fazla yayın yapan üçüncü isim olan Michael Gideon Marmot aynı zamanda en fazla atıf alan isimdir. Halk sağlığı ve epidemiyoloji alanında çalışmalar yapan Marmot'un çok sayıda referans alması ayrıca sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili yazıların da bu alanlarda yoğunlaşmasıyla ilgilidir. Marmot, 9.484 adet referansı 55 adet yazısıyla üretmiştir. Marmot tek başına alandaki top-

3 Detaylı bilgi için bkz. Tablo 5: Alanda En Çok Atıf Alan İsimler. Tabloda alanda en fazla atıf alan 30 yazar detaylı bilgilerle listelenmektedir.

lam atıfların %1'ine sahiptir. Yukarıda de belirtildiği gibi University College London'da görev yapan ve kamusal projelerde rol alan Marmot, sağlıktaki eğitsizlikler konusunda önemli araştırma ve kavramsallaştırmalara sahiptir.

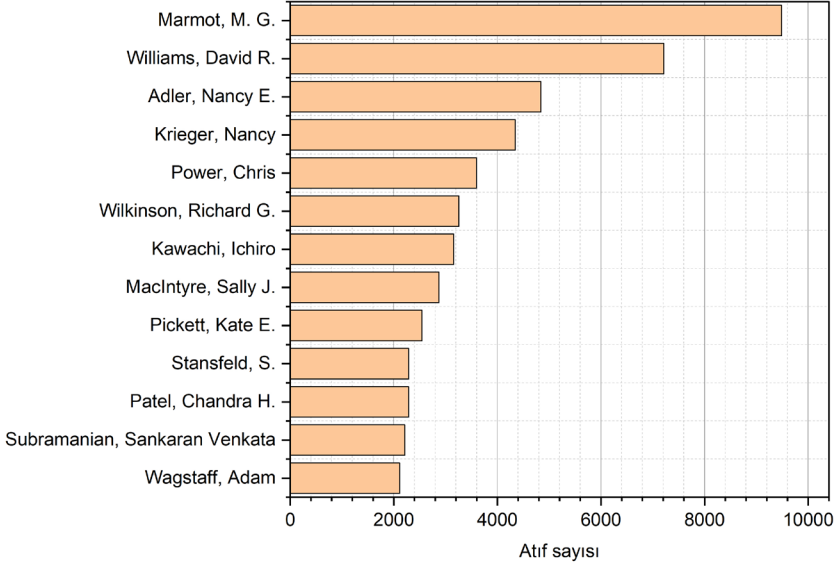
Konuyla ilgili en çok yazı yazan yazarlar arasında yer alması da David Rudyard Williams en çok atıf alan ikinci yazardır. Williams; Yale, Michigan ve Harvard gibi önemli üniversitelerde Halk Sağlığı ve Sosyoloji Profesörü olarak görev yapmıştır. Williams'ın araştırmaları; eğitim, gelir ve ırk gibi sosyal faktörlerin fiziksel ve zihinsel sağlığı nasıl etkilediğine odaklanmaktadır. Williams ayrıca sağlıkta eğitsizlik konusunda kamusal aktivitelerde de öne çıkan bir isim olarak alanın etkili araştırmacılarındandır. "Unnatural Causes: Is Inequality Making Us Sick" adlı PBS belgesel dizisinde kıdemli danışman olarak görev alan Williams'ın ayrıca "İrkçılık Bizi Nasıl Hasta Eder" başlıklı TED Konuşması 18 dile çevrilmiş ve 1 milyondan fazla görüntülenmiştir. Williams'ın toplam 22 adet yazısı 7215 adet referans almıştır. Bu da alandaki toplam referans sayısının %0,8'ine denk düşmektedir. Williams konuya sosyolojik açıdan bakan ve bu anlamda yüksek etki üreten bir araştırmacı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Atıf sayısı bakımından ilk sıralarda yer alan diğer araştırmacılarından önemli ölçüde ayrılan tepedeki bu iki ismi takiben 4.000'den fazla atıf alan iki isim gelmektedir. Bunlardan ilki 4.840 atıfla Amerikalı bir sağlık psikoloğu olan Nancy Elinor Adler'dir. Adler, San Francisco'daki Kaliforniya Üniversitesi'nde tıbbi psikoloji profesörü olarak görev yapmaktadır. Adler, aynı zamanda Kaliforniya Üniversitesi Sağlık ve Toplum Bilimleri Merkezi direktörü ve Aralık 1996'da kurulduğundan bu yana MacArthur Vakfı'nın Sosyoekonomik Durum ve Sağlık Araştırma Ağı'nın direktörüdür. Yukarıdaki analizlerde gösterdiğimiz psikoloji alanı, eğitsizlik tartışmalarının içinde önemli bir alandır. Alandaki toplam 19 adet yazısıyla atıfların toplam %0,5'ine sahip olan Adler, psikoloji ile tıp alanının kesişim kümesinde çalışmalar yapan bir isim olarak karşımıza çıkmaktadır.

Alanda en etkili olan isimlerden bir diğeri de en fazla yazı yazarlar sıralamasında 19. sırada yer alan Nancy Krieger'dir. Krieger, Harvard Üniversitesi T.H. Chan Halk Sağlığı Okulu'nda Sosyal ve Davranış Bilimleri Bölümü'nde sosyal epidemiyoloji profesörü olarak görev yapmaktadır. Krieger, 1980'lerden beri ABD'de ırkçılık, sosyal sınıf ve sağlık arasındaki ilişki üzerine araştırmalar yapmaktadır. 2008 yılında, ölüm oranlarındaki sosyoekonomik eğitsizliklerin 1966'dan 1980'e kadar daraldığını ancak o zamandan beri genişlediğini tespit eden bir araştırma yapmıştır. 2004'te Institute for Scientific Information değerlendirmesinde yüksek atıf alan bir araştırmacı olarak betimlenmeye başlanan Krieger, toplam 29 adet yayını ile 4.384 atıf alarak alandaki atıfların %0,5'ine sahip olmuştur.

Şekil 20

En Çok Referans Alan Yazarlar

Dergiler ve Etkileri

Alandaki yoğunlaşma ve etki analizlerine, bir de dergiler açısından bakmak gerekmektedir. Bu inceleme bize konunun hangi dergilerde daha fazla ele alındığını dolayısıyla konunun incelendiği alanı daha detaylı bir biçimde gösterecektir. Aşağıda 400'den fazla yazı yayımlayan ilk üç dergi analiz edilmiştir.

Bu anlamda aşağıdaki grafikten de görülebileceği üzere sayıca en fazla yazıya yer veren Social Science & Medicine dergisidir. 1967'de kurulan ve Elsevier tarafından yayınlanan Social Science & Medicine; antropoloji, ekonomi, coğrafya, psikoloji, sosyal epidemiyoloji, sosyal politika, sosyoloji, tıp ve sağlık uygulamaları, politika ve organizasyon dahil olmak üzere sağlıkla ilgili sosyal bilim araştırmalarını kapsayan bir dergidir. Social Science & Medicine yayımladığı 934 yazı ile açık ara önde gözükmektedir. Peter J. M. McEwan'ın kurduğu ve 1995 yılına kadar editörlüğünü üstlendiği derginin editörlüğünü aynı zamanda alanda en fazla yazı ve atıf sahibi yazarlardan olan Ichiro Kawachi, S.V. Subramanian, Ellen Annandale ve Sally Macintyre gibi isimler üstlenmiştir.

Sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili en fazla yazı yayımlayan ikinci dergi ise BMC Public Health'tir. 2000 yılında kurulan ve 250'den fazla bilim-

sel dergi üreten, Birleşik Krallık merkezli, kâr amacı gütmeyen bilimsel açık erişim yayıncısı olan BioMed Central (BMC) kendisini ilk ve en büyük açık erişim bilim yayıncısı olarak tanımlamaktadır. Tüm dergilerini yalnızca çevrimiçi olarak yayımlayan BMC, 2008'den beri Springer Nature'a aittir. BMC Public Health, hastalık epidemiyolojisi ve halk sağlığının tüm yönlerinin anlaşılması hakkındaki makaleleri değerlendiren açık erişimli, hakemli bir dergidir. Dergi, sağlığın sosyal belirleyicileri, sağlık ve hastalığın çevresel, davranışsal ve mesleki ilişkilerine ve sağlık politikalarının, uygulamalarının ve müdahalelerinin toplum üzerindeki etkisine özel olarak odaklanmaktadır. Dergide sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili toplam 488 yazı yayımlanmıştır. Derginin 2000 sonrasında yayımlanmaya başladığı göz önüne alınırsa bu sayının yüksek olduğu düşünülebilir. Derginin editörler kurulunda Natalie Pafitis gibi alanda etkili isimler yer alması bunda etkilidir.

Sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili en fazla yazı yayımlayan dergiler sıralamasında üçüncü sırada Journal of Epidemiology and Community Health dergisi yer almaktadır. 1947 yılında Londra'da dönemi için "çağdaş tıbbın en seçkin isimlerinden biri" olarak gösterilen John Ryle tarafından British Journal of Social Medicine ismiyle kurulan ve günümüzün küreselleşmiş dergiler dünyasında oldukça sıradan görünen ancak II. Dünya Savaşı sonrası ve Soğuk Savaş döneminde derginin ortaya çıkışı ve misyonu etkileyicidir. Önde gelen sosyal tıp araştırmacılarının çalışmalarını ırksal hijyen teorileriyle ilişkilendirmeleri nedeniyle I. Dünya Savaşı başlamadan önce bir çalışma alanı olarak sosyal tıp pek saygı görmemişti bu nedenle bu özel terminolojiyi kullanarak bir dergi çıkarmak o dönem için başlı başına cesur bir hareketti. Dergi yıllar içinde sosyal tıp çalışmalarının ilerlemesine önemli katkılar sağladı ve 1979'da bugünkü ismini aldı. Bu isim değişikliği aslında odak değişimini de yansıtmaktadır. Dergide tıbbın sosyal yapısı dolayısıyla da eşitsizliği ile ilgili de önemli yazılar yayımlanmaktadır. Dergide ele aldığımız dönem itibarıyla 1970'ten günümüze sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili 436 yazı yayımlanmıştır. Derginin editörlüğünü geçmişten bugüne konuyla ilgili önemli yayınları olan isimler yapmıştır.

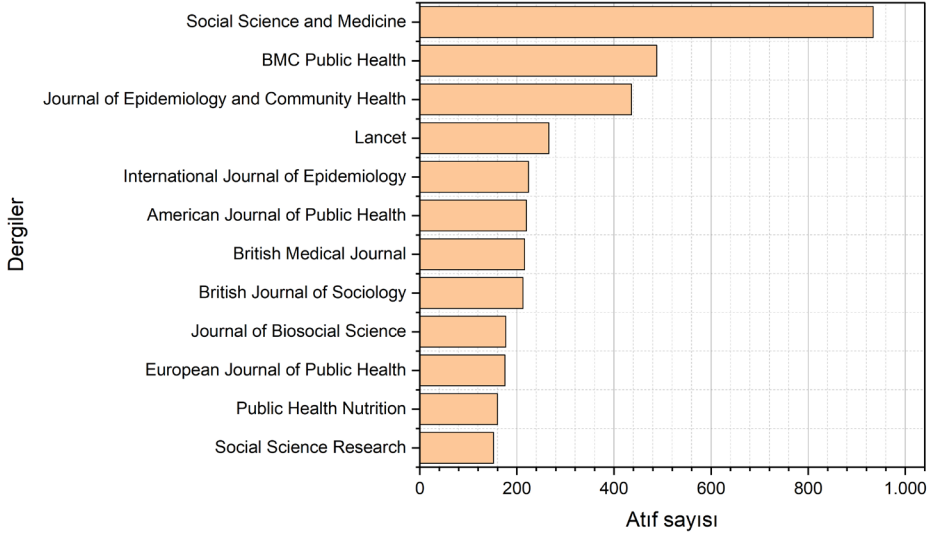
400'den fazla yazının yayımlandığı bu üç önemli dergiye ek olarak Lancet, International Journal of Epidemiology, American Journal of Public Health, British Medical Journal ve British Journal of Sociology dergilerinde de 200'den fazla yazı yayımlanmıştır.⁴ Gerek ilk sekizde gerekse ilk otuzda yer alan bu dergilerin önemli ve

4 Daha detaylı bilgi için bkz. Tablo 6. Alanda En Çok Yayına Yer Veren Dergiler. Tabloda 100'den fazla yazının yayımlandığı alanda en çok yayına yer veren dergiler listelenmektedir.

etkili kuruluşlar tarafından ve çok sayıda dergi yayımlayan akademik yayıncılar tarafından yayımlandığı göze çarpmaktadır. Ayrıca dergilere baktığımızda kurumlar, editörler ve yazarlar arasındaki ağı da daha detaylı bir biçimde görmek mümkündür.

Şekil 21

Alanda En Çok Yazı Yayımlayan Dergiler

Bu analizler doğrultusunda hem yazı sayısı hem de atıf sayısı bakımından baktığımızda merkezî bazı üniversitelerin ve araştırma kuruluşlarının etkinliği görülmektedir. Bu anlamda sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma konusunun küresel düzeyde belirli araştırma ağları dahilinde tartışıldığını görmekteyiz.

Konunun Tartışılma Çerçevesi

Araştırmamızı yaptığımız anahtar kelimeler ile birlikte kullanılan diğer anahtar kelimelere baktığımızda literatürün görünümü daha net bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda human, article, humans, priority journal gibi çok genel ve ayırt edici bir özelliği olmayan anahtar kelimeler çıkartıldığında ve birbirine developed countries ve developed country; developing countries ile developing country gibi birbirinin içinde olanlar ve cohort analysis ve cohort studies gibi aynı anlama gelen anahtar kelimeler birleştirildiğinde 127 anahtar kelime kalmaktadır. Bu anahtar kelimeler toplamda 331.882 kez atanmıştır. Aşağıdaki tabloda 3.000'den fazla atanan 30 anahtar kelimenin yer aldığı yazı sayıları görülmektedir. Ayrıca aşağıdaki

kelime bulutu grafiği de bu 127 anahtar kelimeyi geçiş sayısına göre göstermektedir. Bu anlamda bakıldığında sosyal sınıf (27.681), kadın (15.568), erkek (13.190), ergen (10.289), nüfus (8.587), sosyoekonomik (8.243), sosyoekonomik faktörler (7.639), çocuk (7.008), yetişkin (6.491) ve sosyal statü (6.022) en çok atanan anahtar kelimelerdir. Bu anahtar kelimelere baktığımızda konunun daha çok sınıf, statü, cinsiyet ve yaş grupları özelinde tartışıldığını görmekteyiz. Yine sınıf ve yaş gibi iki temel sosyodemografik parametreye ek olarak etnisite, ırk, sağlık, göç, aile gibi alanları ifade eden temel anahtar kavramların da makalelere anahtar kelime olarak atandığı görülmektedir.

Tablo 1*En Çok Atanan Diğer Anahtar Kelimeler*

Sıra	Anahtar Kelime	Sayı	Sıra	Anahtar Kelime	Sayı
1	Social Class	27.681	16	Economics	5.014
2	Female	15.568	17	Socioeconomic Status	4.790
3	Male	13.190	18	Demography	4.411
4	Adult	10.289	19	United States	4.397
5	Population	8.587	20	Educational Status	3.866
6	Socioeconomics	8.243	21	Cross-Sectional Studies	3.836
7	Socioeconomic Factors	7.639	22	Employment	3.616
8	Child	7.008	23	Education	3.587
9	Adolescent	6.491	24	Health Care	3.430
10	Social Status	6.022	25	Health Status	3.408
11	Middle Aged	5.988	26	Statistics	3.349
12	Aged	5.336	27	Ethnic Groups	3.233
13	Risk Factors	5.108	28	Economic Factors	3.212
14	Psychology	5.035	29	Developed Countries	3.187
15	Developing Countries	5.023	30	Age	3.065

Aşağıdaki kelime bulutu grafiğinde geçen anahtar kelime dağılımları açısından incelendiğinde sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmanın ilişkili olduğu alan ve meseleler çıkmaktadır. Bu analizi yaparken seçilen anahtar kelimelerle birlikte geçen diğer anahtar kelimelerin sayısı esas alınmıştır. Bu anlamda sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma ile birlikte en çok sağlık, nüfus ve cinsiyet konularının ele alındığı görülmektedir. Aynı zamanda konunun çok ilişkili olduğu iktisadi, siyasi ve sosyal bağlam ve kapsam çok zayıf kalmaktadır.

genişlediği görülmektedir. Özellikle 1960'tan 1970'e geçilirken sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili yayınların sayılarında çok önemli bir yükseliş dikkat çekmektedir. 1970'lerin başındaki bu hızlı yükselişi küresel olarak 1970'lerin ikinci yarısında bir düşüş takip etmektedir. Sistem değişiminin ilk şokundan sonra konu bir süre kararsız bir şekilde izlenmiştir. 1980'ler ve 1990'ların ilk yarısında konuya yönelik ilgide bir dalgalanma mevcuttur. Bu dönemden itibaren özellikle 2000 sonrasında sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayı ele alan yazılarda hem sayı bakımından hem de ilgili alanlardaki yoğunluk bakımından takip edilebilir bir yükseliş görülmektedir. Bu anlamda sistem değişimine bağlı olarak ortaya çıkan sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmanın etkilerinin daha açık görülmeye başlanması ile birlikte konunun daha fazla tartışılmaya başlandığı söylenebilir. Ayrıca muhtemelen ekonomik kalkınmadan beklenen refah artışı gerçekleşmediği için konu ile ilgili hassasiyetin artması da bu ilgi artışında etkili olmuştur. Çünkü literatürde sık sık değerlendirildiği gibi 1980 sonrasında küresel düzeyde mutlak yoksulluk önemli bir düşüş göstermiştir. Ancak iktisadi büyümeyle gelen kaynaklar eşit dağıtılmadığı için gruplar arasındaki farklılıklar artmıştır.

2. Yayımlanan yazılarda belirli ülkeler öne çıkmaktadır. ABD ve Birleşik Krallık, sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma alanının araştırıldığı önde gelen iki ülkedir. Bunu takiben Almanya, Kanada, İsveç, Hollanda ve diğer Avrupa ülkeleri gelmektedir. Yayın sayılarında görülen bu dağılım, ilgili ülkelerde ilgili alanlarda yayımlanan toplam yayın sayılarına göre oranlandığında başka bir husus görülmektedir. Bu anlamda ABD, sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma araştırmalarının sayıca en yaygın olduğu ülkeken Birleşik Krallık en yoğun olduğu ülkedir. Bu durum, ilk olarak sosyoekonomik eşitsizliğin yaygınlığıyla ikinci olarak da farkındalığın yüksekliğiyle açıklanabilir. Diğer ülkeler yıllar içinde Gini katsayısındaki değişimlerden de izleyebileceğimiz üzere sosyoekonomik eşitsizliği dengeleyebilmiş ülkelerdir. Ancak bu anlamda daha önemli bir sonuç, ülkelerdeki araştırma yoğunluklarının 2000 sonrasında birbirine yaklaşmış olmasıdır. Bu da konunun gittikçe daha küresel bir biçimde etki etmeye ve dikkat çekmeye başladığını göstermektedir.

3. Yapılan analizlerde alandaki etkili araştırma ağlarını da görmek mümkündür. ABD ve Birleşik Krallık'taki önemli üniversiteler, hükümet kuruluşları ile ilişki ve iş birliği içerisinde çok sayıda araştırma yapmaktadır. Ülkelerin araştırma kuruluşları ve fonları tarafından da desteklenen bu araştırmalar aynı zamanda önemli yayıncılar tarafından yayımlanan etkili dergiler tarafından da yayımlanmaktadır. Dolayısıyla *üniversiteler*, araştırma kuruluşları, araştırma fonları, yayıncılar ağında öne çıkan bazı araştırmacıların alanı belirlediği yayın ve atıf sayıları üzerinden de görülmektedir.

4. Sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmayla ilgili araştırmaların disiplinlere göre dağılımına baktığımızda, konunun yaygın bir biçimde sağlıkla ilgili olarak tartışıldığını görmek mümkündür. Ancak genel olarak sağlık alanında yapılan yayın sayısının diğer alanlarda da çok yüksek olduğu göz önüne alındığında bu normal bir durumdur. Bu anlamda konunun en yoğun olarak psikoloji ve sosyal bilimler alanlarında ele alındığı görülmektedir. Psikolojiden sonra sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmaya ilginin en yüksek olduğu alanlar, yönetim ve sosyal bilimler olarak öne çıkmaktadır. Konu, iktisadi bir zemine sahip olmasına rağmen ekonomi alanında konuya ilginin diğerlerine göre daha az yoğun olduğu görülmektedir. Ancak 1990'lar boyunca konuya ilginin bütün alanlarda dalgalı olduğunu ve 2000'lerden itibaren daimî bir artış seyri olduğu görülmektedir. Bu anlamda en fazla yükselişin ekonomi alanında olması, konunun iktisadi mahiyetinin daha çok fark edildiğini göstermektedir.

5. Neticede, sosyoekonomik eşitsizliklerin 1970'lerden itibaren anlaşılıp giderek artan bir şekilde tartışılmaktadır. Ancak gerek anahtar kelime analizi gerekse konunun ele alındığı konu ve disiplinlerin görünümü, konunun nedenlerinden ziyade sonuçları ve tezahürleri çerçevesinde ele alındığını göstermektedir. Bu da sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma gibi toplumun ve ekonominin yapısal özellikleri ile ilgili ve ilişkili bir alanın analiz edilmesi için gerekli analitik ve teorik zeminin oluşmadığı anlamına gelmektedir. Alanda en fazla atıf alan yazılara bakıldığında, bu yazıların konuya teorik ve analitik bir çerçeve çizmekten ziyade çok tartışılan sonuçlarla ilgili olarak kaleme alındıklarını göstermektedir. Dolayısıyla ırk, etnisite, toplumsal cinsiyet gibi 1980'lerden sonra popüler hâle gelen konuların sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşma alanında da öne çıkması doğaldır. Böylece aslında sosyoekonomik eşitsizliklerin neticelerini ve etkilerini tespit etmede görece başarılı ancak nedenlerini analiz edip ve sistematik çerçevesini oluşturmada görece daha az başarılı bir araştırma pratiği görülmektedir.

Bütün bu analizlerden hareketle sonuç olarak 1970'lerden itibaren sosyoekonomik eşitsizlikler ve tabakalaşmaya dair artan bir ilginin olduğunu ve bu ilginin son zamanlarda konunun sistematik analizine doğru yöneldiğini söylemek mümkündür.

The Development of Research in Socioeconomic Inequalities and Social Stratification

A Bibliometric Analysis

Lutfi Sunar

Umit Gunes

The world entered a new era during the 1970s, due especially to the changes in the international trade and finance system brought about by the late 1960s' collapse of the Bretton-Woods system and the transition to Freidmanian monetary policies, which led to the gradual abandonment of the Keynesian policies that had shaped the economic and social policies of the post-Second World War period. The 1970s oil crisis, along with the mid-1970s's increase in costs in the industrial countries also caused changes within the existing production systems. As a result, the welfare policies that had been implemented to help those economies and social structures that had collapsed after the Second World War recover gradually came to an end.

Tony Atkinson (2010), one of the researchers who analyzes inequalities in the world in the long term, calls this interim "the inequality turn," due to the sharp increase in inequalities observed during those years. Thomas Piketty (2014), another prominent name in inequality and social stratification studies, indicates that modern capitalism simply resumed those of its policies that had boosted inequality. In other words, the exceptional period in the history of modern capitalism ended.

@ Assoc. Prof., Istanbul Medeniyet University, lutfi.sunar@medeniyet.edu.tr
Assist. Prof., Yildiz Technical University, ugunes@yildiz.edu.tr

ID <http://orcid.org/0000-0001-6942-6403>
<http://orcid.org/0000-0002-7087-1253>

© Scientific Studies Association
DOI: 10.12658/M0614
insan & toplum, 2020.
insanvetoplum.org

The most notable contribution to modern inequality literature in the 20th century was the work of Simon Kuznets (1955). His theories have been empirically supported by Jan Tinbergen (1975, 1977) and criticized by Branko Milanovic (1994), Tony Atkinson (2003, 2007) and Timothy Patrick Moran (2005).

Piketty (2014) states that the decreased inequality witnessed between 1918-1970 was shaped by the political preferences that emerged after the two world wars. Milanovic (2016), who emphasizes that all of the equalizing benefits have been reversed from this date onward, refers to these rises and falls in equality as “Kuznets waves.” After 1980, both the global wealth and the income of all income groups have increased, whereas the distribution of income has deteriorated. Upon investigating this phenomenon, Sala-i Martin (2002) found that inequality within countries has increased, whereas inequality among countries has decreased. The economic growth of some Asian countries has undoubtedly played a large role in this. Atkinson and Brandolini (2010) also note that social welfare has increased globally, but that the rates of increase differ by the average incomes of the countries’ people.

Globalization has seriously and exponentially increased the highest income groups’ share of income and wealth. Alvaredo et al. (2013), who studied this change during 1900-2010 in the US, show that the share of the top 1% has doubled not only in the US, but also in many high-income countries as well. Piketty (2014), on the other hand, thinks that the increase of wealth, rather than the increase in income, is a more accurate indicator for a long-term analysis. Using Piketty’s data, Charles I. Jones (2014) states that wealth inequality is higher than income equality today. Wealth inequality is also a factor in income inequality. On the other hand, Max Roser (2013) points out that while inequality shows an upward trend within countries, it also shows a downward trend among countries.

Experts often claim that although inequalities increase, the subject had not brought forward enough within academic circles. In this sense, we see that the issue has attracted a great deal of political and economic attention. However, we still lack data-based information about how and to what extent the world of science understands the ongoing economic and social changes in this era of globalization and neo-liberalism.

In this paper, we used the Scopus database to subject the development of the research related to socioeconomic inequalities and social stratification to a bibliometric analysis. By analyzing the texts that included the key words of

“social inequalities,” “socioeconomic inequalities,” “social stratification,” “social class,” “income inequality,” “wealth inequality” and “income gap” using different variables, we endeavored to develop an explanation within the framework of these studies. We therefore analyzed, as will be discussed below, the temporal and spatial development course of the inequality and social stratification studies; their distribution and change over the years by area; their distribution and change over the years by country; and the course of the organizations that conducted and supported these studies. The research results revealed which topics focused on the subject of inequality and social stratification, how it was discussed and the gaps in the area.

The most significant point for bibliometric analysis, as well as for other data analysis, is that its accuracy is high, classified and standard. The Web of Science (WoS) and Scopus are two of the most important and useful platforms in this regard. In this study, Scopus was preferred because it contained more comprehensive results and offered key words for publications besides the information offered by WoS. Moreover, Scopus is used as a high-quality bibliometric data source in quantitative academic research (Baas, Schotten, Plume, Côté, & Karimi, 2020).

Scopus identified 88,498 publications that included the eleven key words we chose to represent socioeconomic inequalities and social stratification. A narrow data set of 38,351 publications directly related to the subject was formed via an analysis by area. Subsequently, analyses of time, country, subject and citation were done within this data set. In the light of these analyses, the following general results were reached.

In the literature, there is a general opinion that the change in the system after 1970 and the post-1980 period of globalization and neo-liberalization has caused socioeconomic inequality to increase and the social stratification models to develop in a discriminatory way. Our research supports this opinion by showing that interest in the subject rose after 1970. The expanding literature on inequality reflects the growing interest of academics in social inequality. A significant rise in the number of publications dealing with socioeconomic inequality and social stratification was observed especially during the transition from the 1960s to the 1970s social stratification. This was followed by a decline during the second half of the 1970s. After the first shock wave brought on by the change in the system, academic interest in the subject fluctuated during the 1980s and the early 1990s.

From this period onward, but especially after 2000, there has been a traceable increase in the number of articles dealing with this topic, social stratification both in terms of number and density. In this sense, one can say that as the effects of the socioeconomic inequality and social stratification resulting from the change in the system become more apparent, the subject began to be discussed more widely. Also, probably because the expected increase in the welfare that was supposed to happen in the wake of the economic growth did not happen, the consequent sensitivity surrounding the subject has played a significant role in this increased interest. Indeed, as frequently evaluated in the literature, global absolute poverty declined significantly after 1980. But as the resources brought about by the economic growth were not distributed equally, the divide among the groups actually widened.

Certain countries stand out in the published articles. The US and the UK are the two leading countries in this regard. After them come Germany, Canada, Sweden, the Netherlands and other European countries. When this distribution in the number of publications is compared to the total number of publications in the related fields in the relevant countries, a different picture emerges: The US has the highest number of such studies, but the UK has the most density. This can be explained by the prevalence of socioeconomic inequality in the former and a high level of awareness in the latter. Other countries have been able to balance socioeconomic inequality, a reality that we can follow due to the changes in the Gini coefficient. However, a more significant result in this sense is that the research densities of the countries have moved closer to each other since 2000.

One can see the field's effective research networks in terms of the analyses that have been made. Major universities in the US and the UK conduct a great deal of research in association and cooperation with government organizations. Given that these studies are supported by the countries' research institutions and funds, they are published in influential journals by prominent publishers. Therefore, they appear in universities, research institutions, research funds and publications and citation issues determined by some prominent researchers within the publishers' network.

Looking at the distribution of these studies according to discipline reveals that the issue of socioeconomic inequalities and social stratification is widely discussed in relation to health. However, given the number of publications in that field, this can be considered normal. One also notes that the subject is mostly handled in the fields of psychology and social sciences. Following psychology, the fields with the highest level of interest in socioeconomic inequalities and social stratification are

management and the social sciences. Although the subject has an economic base, the field of economics' interest in it appears to be less intense. All fields showed a fluctuation of interest in the subject during the 1990s; however, an increased interest in it has been observed since the 2000s. In this sense, the fact that the largest rise has occurred in the field of economics indicates that the issue's economic nature is becoming more noticeable.

The conclusion of all these analyses is that socioeconomic inequalities have been increasingly understood and discussed since the 1970s. However, both the keyword analysis and the view of the subjects and disciplines that address the issue show that it is being handled within the framework of results and manifestations, rather than causes. In other words, the analytical and theoretical grounds necessary for conducting an analysis of such a field as socioeconomic inequalities and social stratification, which concerns and is related to the structural features of a given society and economics, have not yet been formulated.

When looking at the most-cited articles in the field, one can say that these were mostly written about the widely discussed conclusions related to the subject, rather than developing a theoretical and analytical framework regarding it. Consequently, those topics that have become more popular since the 1980s, such as race, ethnicity and gender, have also become prominent in the field. Thus, what we see today is a research practice that is relatively successful in determining the consequences and effects of socioeconomic inequalities, but relatively unsuccessful in analyzing their causes and formulating a systematic framework.

All these analyses show that there has been a growing interest in the socioeconomic inequalities and social stratification since the 1970s, but that this interest has only recently been directed toward a systematic analysis of the subject.

Kaynakça | References

- Alvaredo, F., Atkinson, A. B., Piketty, T. ve Saez, E. (2013). The top 1 percent in international and historical perspective. *Journal of Economic Perspectives*, 27(3), 3-20.
- Atkinson, A. B. (2003). *Income inequality in OECD countries: Data and explanations*. CESifo: CESifo Working Paper Series (No 881).
- Atkinson, A. B. ve Brandolini, A. (2010). On analyzing the world distribution of income. *World Bank Economic Review*, 24(1), 1-37.
- Atkinson, A. B. (2007). The distribution of top incomes in the United Kingdom 1908–2000. B. A. Atkinson ve T. Piketty (Ed.). *Top incomes over the twentieth century: A contrast between European and English-speaking countries* içinde (ss. 82-140). New York: Oxford University Press.

- Baas, J., Schotten, M., Plume, A., Côté, G. ve Karimi, R. (2020). Scopus as a curated, high-quality bibliometric data source for academic research in quantitative science studies. *Quantitative Science Studies*, 1(1), 377-386.
- Jones, C. I. (2014). *Pareto and Piketty: The macroeconomics of top income and wealth inequality*. National Bureau of Economic Research Working Paper (No. 20742).
- Kuznets, S. (1955). Economic growth and income inequality. *The American Economic Review*, 45(1), 1-28.
- Milanovic, B. (1994). *Determinants of cross-country income inequality: An "augmented" Kuznets hypothesis*. The World Bank Working Paper (No. 1246).
- Milanovic, B. (2016). *Global inequality: A new approach for the age of globalization*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Moran, T. P. (2005). Kuznets' inverted u-curve hypothesis: The rise, demise, and, continued relevance of a socioeconomic law. *Sociological Forum*, 20(2), 209-244.
- Piketty, T. (2014). *Capital in the twenty-first century*. A. Goldhammer (Çev.). New York: Harvard University Press.
- Roser, M. (2013). *Global economic inequality*. <https://ourworldindata.org/global-economic-inequality> adresinden erişilmiştir.
- Roser, M., & Ortiz-Ospina, E. (2013). *Income Inequality*. <https://ourworldindata.org/income-inequality> adresinden erişilmiştir.
- Sala-i-Martin, X. (2002). *The disturbing "rise" of global income inequality*. NBER Working Paper Series (No. 8904).
- Scopus (2020). <https://www.scopus.com> adresinden erişilmiştir.
- Tinbergen, J. (1975). *Income differences: Recent research*. Amsterdam: North-Holland Publishing Company.
- Tinbergen, J. (1977). Income distribution: Second thoughts. *De Economist*, 125(3), 315-339.

Ekler

Tablo 1
Yazıların Ülkelere ve Alanlara Göre Sayı ve Oranları

Alan	ABD		Birleşik Krallık		Almanya		Kanada		Avustralya		Hollanda		İspanya		Fransa		İsveç		İtalya	
	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran
Tip	6.562	40,45	3.559	48,46	1.118	48,04	1.147	48,13	957	48,26	639	48,48	562	47,07	564	45,74	580	52,02	547	53,84
Sosyal Bilimler	4.228	26,06	1.813	24,69	602	25,87	577	24,21	441	22,24	306	23,22	282	23,62	284	23,03	257	23,05	204	20,08
Psikoloji	2.149	13,25	548	7,46	201	8,64	205	8,60	150	7,56	104	7,89	67	5,61	102	8,27	69	6,19	52	5,12
Beşeri Bilimler	1.361	8,39	587	7,99	97	4,17	205	8,60	109	5,50	107	8,12	99	8,29	85	6,89	96	8,61	45	4,43
Ekonomi, Ekonometri ve Finans	627	3,86	233	3,17	140	6,02	68	2,85	84	4,24	54	4,10	85	7,12	84	6,81	41	3,68	96	9,45
Hemşirelik	607	3,74	314	4,28	78	3,35	93	3,90	113	5,70	59	4,48	51	4,27	58	4,70	35	3,14	26	2,56
İşletme, Yönetim ve Muhasebe	273	1,68	124	1,69	36	1,55	31	1,30	55	2,77	21	1,59	20	1,68	27	2,19	16	1,43	25	2,46
Multidisipliner	233	1,44	86	1,17	37	1,59	24	1,01	22	1,11	13	0,99	18	1,51	18	1,46	9	0,81	15	1,48
Sağlık Meslekleri	183	1,13	80	1,09	18	0,77	33	1,38	52	2,62	15	1,14	10	0,84	11	0,89	12	1,08	6	0,59
Toplam Yayımlar	16.223	100	7.344	100	2.327	100	2.383	100	1.983	100	1.318	100	1.194	100	1.233	100	1.115	100	1.016	100

Tablo 2
Sosyoekonomik Eşitsizlik Yazılarının Ülkelerde Disiplinler İçindeki Payı (%)

Alan	ABD	Birleşik Krallık	Almanya	Kanada	Avustralya	Hollanda	İspanya	Fransa	İsveç	İtalya
Tip	0,149	0,264	0,11	0,222	0,236	0,19	0,141	0,085	0,244	0,875
Sosyal Bilimler	0,29	0,332	0,407	0,326	0,238	0,352	0,305	2,872	0,552	0,295
Psikoloji	3,403	0,389	0,308	0,27	0,256	0,265	0,212	0,246	0,429	0,18
Beşerî Bilimler	0,188	0,175	0,093	0,223	0,146	2,557	0,17	0,117	0,456	0,094
Ekonomi, Ekonometri ve Finans	0,225	0,223	0,301	0,197	0,202	0,228	0,359	2,326	0,338	0,329
Hemşirelik	0,162	0,283	0,209	2,405	2,593	3,24	0,221	0,151	0,221	0,151
İşletme, Yönetim ve Muhasebe	0,087	0,099	0,092	0,08	1,042	0,087	0,088	0,097	0,103	1,084
Multidisipliner	0,084	0,13	0,084	0,101	0,108	0,1	0,129	0,064	0,081	0,077
Sağlık Meslekleri	0,086	0,137	0,065	0,097	0,135	0,111	0,064	0,054	0,091	0,043

Tablo 3
En Çok Referans Alan Yazılar

No	Yazar	Yazi	Yayın İsmi	Yıl	Cilt	Sayı	Sayfa	Atıf Sayısı
1	Ryan, R.M. & Deci, E.L.	On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being	Annual Review of Psychology	2001	52		141-166	3.830
2	Marshall, W.A. & Tanner, J.M.	Variations in pattern of pubertal changes in girls	Archives of Disease in Childhood	1969	44	235	291-303	3.762
3	Fiske, S.T. & et all.	A model of (often mixed) stereotype content: Competence and warmth respectively follow from perceived status and competition	Journal of Personality and Social Psychology	2002	82	6	878-902	2.997
4	Israel, B.A. & et all.	Review of community-based research: Assessing partnership approaches to improve public health	Annual Review of Public Health	1998	19		173-202	2.989
5	Wijns, W. & et all.	Guidelines on myocardial revascularization	European Heart Journal	2010	31	20	2501-2555	2.563
6	Bradley, R.H. & Corwyn, R.F.	Socioeconomic status and child development	Annual Review of Psychology	2002	53		371-399	2.451
7	Marmot, M.G. & et all.	Health inequalities among British civil servants	The Lancet	1991	337	8754	1387-1393	2.287
8	Moussavi, S. & et all.	Depression, chronic diseases, and decrements in health: Results from the World Health Surveys	The Lancet	2007	370	9590	851-858	2.216
9	Courtenay, W.H.	Constructions of masculinity and their influence on men's well-being: A theory of gender and health	Social Science and Medicine	2000	50	10	1385-1401	2.135
10	Williams, D.R. & et all.	Racial differences in physical and mental health. Socio-economic status, stress and discrimination	Journal of Health Psychology	1997	2	3	335-351	1.894
11	Gilbert, R. & et all.	Burden and consequences of child maltreatment in high-income countries	The Lancet	2009	373	9657	68-81	1.882

12	Wang, Y., Beydoun, M.A.	The obesity epidemic in the United States-Gender, age, socioeconomic, racial/ethnic, and geographic characteristics...	Epidemiologic Reviews	2007	29	1	6-28	1.869
13	Shonkoff, J.P. & et all.	The lifelong effects of early childhood adversity and toxic stress	Pediatrics	2012	129	1	e232-e246	1.802
14	Fenson, L. & et all.	Variability in early communicative development.	Monographs of the Society for Research in Child Development	1994	59	5	174-185	1.677
15	Sirin, S.R.	Socioeconomic status and academic achievement: A meta-analytic review of research	Review of Educational Research	2005	75	3	417-453	1.644
16	Krieger, N., Williams, D.R., Moss, N.E.	Measuring social class in us public health research: Concepts, methodologies, and guidelines	Annual Review of Public Health	1997	18		341-378	1.639
17	Coll, C.G. & et all.	An integrative model for the study of developmental competencies in minority children	Child Development	1996	67	5	1891-1914	1.540
18	Vyas, S. & Kumaranayake, L.	Constructing socio-economic status indices: How to use principal components analysis	Health Policy and Planning	2006	21	6	459-468	1.514
19	Adler, N.E. & et all.	Relationship of subjective and objective social status with psychological and physiological functioning: Preliminary data in healthy white women	Health Psychology	2000	19	6	586-592	1.472

Tablo 4
Alanda En Çok Atıf Alan İsimler

No	Yazar İsmi	Sosyoekonomik Yazılardaki Atıf Sayısı	Sosyoekonomik Yazılardaki Yazı Sayısı	h-index	Üniversite/Kurum	Ülke	Toplam Yayın Sayısı	Toplam Atıf Sayısı
1	Marmot, M. G.	9.484	56	159	University College London	United Kingdom	951	103.145
2	Williams, D. R.	7.215	21	101	Harvard T. H. Chan School of Public Health	United States	457	46.723
3	Adler, N. E.	4.840	18	77	Canadian Institute for Advanced Research	Canada	335	25.573
4	Krieger, N.	4.348	29	72	Harvard T. H. Chan School of Public Health	United States	292	23.826
5	Power, C.	3.596	28	69	University College London	United Kingdom	165	16.774
6	Wilkinson, Richard G.	3.256	17	42	University of Nottingham Medical School	United Kingdom	96	10.326
7	Kawachi, Ichiro	3.158	60	120	Harvard T. H. Chan School of Public Health	United States	1.019	57.565
8	MacIntyre, Sally J.	2.870	27	66	Medical Research Council	United Kingdom	170	19.588
9	Pickett, Kate E.	2.546	18	42	University of York	United Kingdom	155	8.863
10	Patel, Chandra H.	2.289	1	14	UCL Medical School	United Kingdom	28	3.215
11	Stansfeld, S.	2.289	1	1	UCL Medical School	United Kingdom	1	2.289
12	Subramanian, S. Venkata	2.213	43	83	Harvard Center for Population and Development Studies	United States	644	25.423
13	Wagstaff, A.	2.115	14	48	the World Bank in Washington	United Kingdom	110	10.967
14	Davey-Smith, G.	1.942	67	191	University of Bristol	United Kingdom	1.946	185.110

15	Jackson, J. S.	1.902	7	61	University of Michigan, Ann Arbor	United States	200	14.981
16	Yu, Y.	1.902	1	1	University of Michigan, Ann Arbor	United States	1	1.902
17	Reay, D.	1.867	15	52	University of Cambridge	United Kingdom	114	8.513
18	Mackenbach, J. P.	1.829	57	98	Erasmus MC	Netherlands	803	40.502
19	Moss, N. E.	1.716	8	11	UCSF Center for AIDS Prevention Studies	United States	23	2.104
20	Borrell, C.	1.617	56	53	Agencia de Salud Pública de Barcelona	Spain	405	13.506
21	West, P. B.	1.613	21	37	University of Glasgow	United Kingdom	92	4.462
22	Manor, O.	1.513	20	48	Hebrew University of Jerusalem	Israel	190	7.832
23	Castellazzo, G.	1.478	1	2	Yale University	United States	2	1.787
24	Epel, E. S.	1.478	5	76	University of California	United States	289	22.286
25	Bell, R. G.	1.464	7	18	University College London	United Kingdom	41	3.240
26	Friel, S.	1.450	8	44	The Australian National University	Australia	189	8.520
27	Savage, M.	1.438	19	43	London School of Economics and Political Science	United Kingdom	151	7.190
28	Matthews, K. A.	1.392	15	111	University of Pittsburgh Medical Center	United Kingdom	644	42.571
29	Bartley, M. J.	1.379	35	47	University College London	United Kingdom	152	7.118
30	Muntaner, C. J.M.	1.369	45	56	University of Toronto	Canada	328	10.472

Tablo 5
Alanda En Çok Yayına Yer Veren Dergiler

No	Dergi	Sosyoekonomik Kategorisindeki Yazı Sayısı	Kuruluş Yılı	Yayın	Cite Score 2019	SJR 2019	SNIP 2019	Kategori -1
1	Social Science and Medicine	934	1967	Elsevier	5,7	1,944	2,097	History and Philosophy of Science
2	BMC Public Health	488	2001	Springer Nature	3,9	1,198	1,473	Public Health, Environmental and Occupational Health
3	Journal of Epidemiology and Community Health	436	1978	BMJ Publishing Group	6,2	1,710	1,750	Public Health, Environmental and Occupational Health
4	Lancet	266	1823	Elsevier	73,4	14,554	21,313	General Medicine
5	International Journal of Epidemiology	224	1972	Oxford University Press	10,3	3,555	2,763	Epidemiology
6	American Journal of Public Health	220	1949	American Public Health Association	6,6	2,210	2,180	Public Health, Environmental and Occupational Health
7	British Medical Journal	216	1857	BMJ Publishing Group	6,5	2,049	3,999	General Medicine
8	British Journal of Sociology	213	1965	Wiley-Blackwell	3,5	1,414	2,200	Sociology and Political Science
9	Journal of Biosocial Science	177	1969	Cambridge University Press	2,3	0,567	0,880	General Social Sciences
10	European Journal of Public Health	176	1991	Oxford University Press	3,7	1,048	1,310	Public Health, Environmental and Occupational Health
11	Public Health Nutrition	160	1998	Cambridge University Press	4,8	1,210	1,269	Public Health, Environmental and Occupational Health
12	Social Science Research	152	1972	Elsevier	3,3	1,180	1,487	Sociology and Political Science
13	Journal of Health And Social Behavior	143	1967	SAGE	3,9	1,314	1,652	Social Psychology
14	Demography	142	1964	Springer Nature	4,2	2,289	2,066	Demography
15	Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America	134	1945	National Academy of Sciences	15,7	5,165	2,689	Multidisciplinary

16	International Migration Review	133	1972	Wiley-Blackwell	2,9	1,058	1,764	Demography
17	Scandinavian Journal of Public Health	133	1973	SAGE	3,5	0,902	1,211	Public Health, Environmental and Occupational Health
18	Child Development	126	1945	Wiley-Blackwell	8,4	2,880	2,598	Education
19	American Journal of Orthopsychiatry	119	1930	American Orthopsychiatric Association	3,5	0,930	1,364	Psychology (miscellaneous)
20	International Journal of Public Health	114	2003	Springer Nature	4,2	1,048	1,299	Public Health, Environmental and Occupational Health
21	International Journal for Equity In Health	112	2002	Springer Nature	4,2	1,393	1,600	Health Policy
22	Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology	111	1988	Springer Nature	5,8	1,775	1,849	Health (social science)
23	Research in Social Stratification and Mobility	110	2001	Elsevier	3,3	1,256	1,689	Sociology and Political Science
24	Public Health	108	1888	Elsevier	3,3	0,769	1,045	Public Health, Environmental and Occupational Health
25	Pediatrics	107	1948	A. Academy of Pediatrics	9,6	2,772	2,690	Pediatrics, Perinatology and Child Health
26	Annual Review of Population Law	104	1974	Harvard Law School	NaN	NaN	NaN	NaN
27	Journal of Personality and Social Psychology	104	1965	APA	11,1	4,539	3,977	Sociology and Political Science
28	BMC Health Services Research	103	2001	Springer Nature	3,0	0,995	1,230	Health Policy
29	American Journal of Epidemiology	100	1921	Oxford University Press	7,0	2,271	1,695	Epidemiology
30	International Journal of Health Services	99	1971	SAGE	2,9	0,649	1,075	Health Policy

